

VOGELCLUB KATWIJK

JAAROVERZICHT 2022 JAARGANG 37

de **Duinstag**

de Duinstag

VOGELCLUB KATWIJK

JAAROVERZICHT 2022 JAARGANG 37

TEKSTEN & REDACTIE

Bas van der Burg ❖ 06 51 37 08 08 ❖ bdvanderburg@ziggo.nl
Frank van Duivenvoorde ❖ 06 13 04 35 53 ❖ frankduif@live.nl
Menno van Duijn ❖ 06 45 75 89 75 ❖ mennovduijn@gmail.com
Arjan van Egmond ❖ 06 21 58 57 88 ❖ arjanvanegmond74@gmail.com
Joël Haasnoot ❖ 06 31 93 86 77 ❖ joel_haasnoot@hotmail.com
Jona Haasnoot ❖ 06 38 01 64 50 ❖ jonahaasnoot@gmail.com
Maarten Langbroek ❖ 06 81 75 42 69 ❖ maarten.langbroek3@gmail.com
Wim Langbroek ❖ 06 39 11 93 18 ❖ wim.langbroek3@gmail.com
Huig Ouwehand ❖ 06 49 97 48 26 ❖ huigouwehand34@gmail.com ❖ eindredactie
Marijn Prins ❖ 06 44 66 25 39 ❖ marijn.prins@gmail.com ❖ eindredactie
Thijs Schipper ❖ 06 11 47 19 87 ❖ vogelclubkatwijk.ts@gmail.com
Gijsbert Twigt ❖ 06 55 91 30 42 ❖ gijsberttwig@gmail.com
Joas de Vreugd ❖ 06 82 15 27 94 ❖ devreugdjoas@gmail.com
Marcel van Weeghel ❖ 06 37 11 49 53 ❖ marcelvanweeghel@gmail.com
Gijsbert van der Bent ❖ 06 23 53 27 50 ❖ gvanderbent@visserijnieuws.nl ❖ eindredactie

FOTOREDACTIE, VORMGEVING & OPMAAK

René van Rossum ❖ 06 12 30 96 57 ❖ rene.van.rossum@kpnmail.nl ❖ eindredactie

Het periodiek De Duinstag van de Vogelclub Katwijk verschijnt in het eerste kwartaal als een ornithologisch jaaroverzicht. Dit dikke jaarverslag is te verkrijgen door vooraf geld over te maken op rekeningnummer NL93 RABO 0391 8444 31 ten name van "Vogelclub Katwijk". Vergeet niet je naam en adres te vermelden! Zie de website birdclubkatwijk.nl voor het juiste bedrag.

VOORZITTER VOGELCLUB KATWIJK

Gijsbert Twigt ❖ 06 55 91 30 42 ❖ gijsberttwig@gmail.com

PENNINGMEESTER & LEDENADMINISTRATIE

Thijs Schipper ❖ 06 11 47 19 87 ❖ vogelclubkatwijk.ts@gmail.com

WEBSITE

Actuele informatie, artikelen, nieuwsberichten en waarnemingen kunt u vinden op onze website birdclubkatwijk.nl

WEBMASTERS & WEBREDACTIE

André van der Plas ❖ 06 14 79 06 52 ❖ andre196801@gmail.com
Menno van Duijn ❖ 06 83 51 51 86 ❖ mennovduijn@gmail.com

FACEBOOK

@birdclubkatwijk

FOTO OMSLAG

Steltkluut adult ♂ ❖ op onder water gezet bollenland, Hoge Klei, Wassenaar, 13 april 2022 ❖ René van Rossum

Voorwoord Jaaroverzicht 2022

Voor u ligt het jaaroverzicht 2022 van De Duinstag, waarin we terugkijken op alle in het afgelopen jaar binnen het waarnemingsgebied van de Vogelclub Katwijk waargenomen vogelsoorten. De hoogtepunten worden uitgelicht en we gaan deze keer ook terug in de tijd. Dit alles uiteraard weer rijk geïllustreerd met de beste foto's.

Dit jaaroverzicht was er niet geweest zonder ons vaste en trouwe team schrijvers en redacteurs en vaste opmaker René van Rossum. Dat team is nu nog sterker geworden door de komst van twee jonge krachten: Jona Haasnoot en Joas de Vreugd. Ze waren al goed in het vinden van leuke soorten, en nu blijken ze ook nog goed te kunnen schrijven!

Vanaf het prille begin in 1986 zijn ook onze adverteerders belangrijk geweest om De Duinstag te kunnen laten verschijnen. De trouwste van hen was Peter Meyvogel, die ons vanaf 1990 tot en met 2022 onafgebroken heeft gesteund met een advertentie voor zijn behangwinkel in de Tramstraat. Eind vorig jaar kwam het droevige bericht dat hij is overleden. We zullen hem missen.

De afgelopen tien jaar was het onze gewoonte om de waargenomen soorten te beschrijven in aparte teksten per soort. Dit jaar hebben we de soorten gegroepeerd per familie en er doorlopende teksten van gemaakt. We hopen dat het geheel hierdoor prettiger leesbaar is geworden.

Ook dit jaar lichten we weer een aantal soorten uit. Zo neemt Gijsbert van der Bent ons mee terug in de tijd met historische waarnemingen van Kuifduiker en Witstuitbarm-

sijs. Arjan van Egmond, Frank van Duivenvoorde en Marijn Prins lichten drie hoogtepunten uit: een nieuwe soort voor het waarnemingsgebied, een bijzondere influx en misschien wel hét hoogtepunt van het jaar: een spectaculair broedgeval.

De broedvogels van Berkheide, Lentevreugd en de Coepelduynen, de gebieden die door de leden van de Werkgroep Berkheide systematisch geïnventariseerd worden, zijn overzichtelijk weergegeven in een tabel met de aantallen getelde territoria per gebied. Traditiegetrouw sluit Bas van der Burg af met een analyse van de aantallen waarnemingen en soorten en ditmaal ook een fenologisch overzicht.

Inmiddels zijn de Blauwborsten en Tapuiten weer terug in het land. De eerste zeldzame soort dit jaar is ook al gevonden (een Humes Bladkoning). Hierbij roep ik iedereen, inclusief mezelf, op om zijn of haar waarnemingen weer trouw in te voeren als altijd. Jullie waarnemingen zijn de basis voor het opstellen van dit overzicht.

Iedereen bij deze een gezond en vogelrijk jaar toegewenst, maar eerst veel kijk- en leesplezier!

| GUISBERT TWIGT, KATWIJK, MAART 2023

Soortenoverzicht 2022

Ganzen, zwanen en eenden

Gijsbert Twigt

Rotganzen werden, zoals gebruikelijk, bijna uitsluitend over zee waargenomen. Telpost Berkheide was in de voorjaarsperiode goed voor 331 langstreckende ex, terwijl Telpost Savoy in het najaar niet verder kwam dan 204 ex. Op 8 februari werd een **Roodhalsgans** in een groepje van zes Brandganzen waargenomen vanaf Savoy. De vogel werd daarna bij de haven van Scheveningen gefotografeerd. Dit was het eerste geval na een vogel in 2010 bij het Valkenburgse Meer. **Brandganzen** zijn jaarrond te vinden om en nabij het Valkenburgse Meer, tot enkele tientallen ex. De tellers op Telpost Berkheide noteerden in het voorjaar in totaal 2.836 'Brandjes'. Ook **Grauwe Gans** is jaarrond aanwezig en vooral aan de grond te vinden in de polders rond het Valkenburgse Meer. Langs De Puinhoop vlogen in het najaar 741 vogels, het hoogst getelde aantal sinds 2015. Er werden geen **Kleine Rietganzen** aan de grond gemeld. Tijdens de voorjaarsstrek in februari werden circa 200 ex gezien, terwijl in de najaarsperiode 636 ex over De Puinhoop vlogen. Van half oktober tot half november werden de grootste aantallen **Toendra-rietganzen** waargenomen, tot ca 150 ex. Buiten deze periode werden uitsluitend in januari tot 30 ex gezien. De enige waarneming van vogels aan de grond was op 19 oktober: 10 ex in de Ommedijksche Polder. **Kolganzen** werd tweemaal aan de grond gezien in de polder nabij het Valkenburgse Meer: 3 ex op 30 januari en 28 ex op 12 februari. De teller bleef in het voorjaar steken op 829 ex langs Telpost Berkheide, terwijl De Puinhoop goed was voor 2.051 ex; een jaarrecord! 13 november leverde daarnaast een dagrecord op van 1.659 ex.

In de polders werden tot ongeveer 30 **Knobbelzwanen** waargenomen. Langs Telpost Berkheide vlogen zo nu en dan wat groepjes, met een voorjaarstotaal van 87 ex. Voor het eerst sinds 2017 werd een jaartotaal van 10 **Kleine Zwanen** bereikt. Drie meldingen van overvliegende vogels: 3 ex over het strand op 4 december, 2 ex over Katwijk aan de Rijn op 16 december en 5 ex over De Kooltuin op 23 december. In januari en februari werden max 10 **Wilde Zwanen** in de Ruijgelaanse- en Zonneveldspolder waargenomen. 19 november werden de eerste drie vogels weer gezien, waarna weer tot ongeveer 5 ex werden gezien in de polders en Berkheide.

Bergeend werd het gehele jaar waargenomen. In de polder tussen Wassenaar en Valkenburg zaten tot circa 12 ex en bij 's-Gravendijck tot 4 ex. De tellers op Telpost Berkheide noteerden 171 ex in het voorjaar, terwijl Telpost Savoy goed was voor 980 ex in het najaar. **Casarca's** werden op vier dagen in april waargenomen met steeds 2 ex. Op 1 en 3 september vlogen respectievelijk 2 en 5 ex langs De Puinhoop. Van 19 september tot 23 oktober zat een ex ter plaatse in de jachthaven, waarna de laatste 2 ex op 13 november wederom langs De Puinhoop vlogen. De eerste **Zomertalingen** waren half maart terug, waarna 11 ex werden geteld langs Telpost Savoy tot 3 mei. Verder werd op Lentevreugd een paartje waargenomen, bij 's-Gravendijck een ex en bij de Kooltuin een paartje. Een mannetje langs het Zwarte Pad

liet zich op 23 en 24 maart prachtig zien. In het najaar vlogen tot tweemaal toe vogels over zee: 2 ex op 5 augustus en 1 ex op 8 augustus. De aantallen van **Slobeend** namen vanaf eind februari zienderogen toe, met circa 500 ex tot eind april langs Telpost Berkheide. Regelmatig verblijven in deze periode groepen tot 160 ex op het Grote Meer in Berkheide. Er werden geen vogels met broedindicerend gedrag gezien. De najaarsstrek verliep zonder opvallende aantallen. **Krakeend** is ruim vertegenwoordigd in het waarnemingsgebied, met tientallen ex verspreid door de polder en eenmaal circa 95 ex op het Valkenburgse Meer. Daarnaast waren vrijwel standaard vogels te zien in de Binnenwatering. Het voorjaarstotaal van 57 ex langs Telpost Berkheide is stabiel te noemen in vergelijking met voorgaande jaren. **Smienten** verblijven in de winterperiode en het vroege voorjaar vooral in de polders rondom het Valkenburgse Meer. Het grootste aantal hier betrof 430 ex op 26 januari. Ook op zee waren Smienten rijk vertegenwoordigd, met tot circa 600 ex op 15 januari. **Wilde Eend** is in praktisch elk watertje te vinden. Rond de Kooltuin verblijven enkele tientallen ex in de wintermaanden. In Berkheide betrof het hoogste aantal 39 ex bij De Muur. **Pijlstaart** wordt hoofdzakelijk op doortrek waargenomen, maar zo nu en dan verblijven er enkele vogels in De Mient. Langs Telpost Berkheide werden 65 voorjaarsstreckers genoteerd. Daarnaast vlogen op 15 maart 60 ex langs de Coepelduynen. Vanaf De Puinhoop werden 106 ex geteld in het najaar. Zoals de naam al doet vermoeden wordt de **Wintertaling** vooral in de winterperiode waargenomen. Op Lentevreugd werden de hoogste aantallen gezien, maximaal 103 ex. In Berkheide bestond de grootste groep uit 63 ex. **Krooneenden** werden in alle maanden van het jaar gezien, voornamelijk in Berkheide en tevens op Lentevreugd, het Valkenburgse Meer en eenmaal in Rijksdorp. Het grootste aantal betrof 42 ex in Berkheide (22 mannetjes en 20 vrouwtjes) op 17 januari. De enige twee pullen werden op 12 juni gezien in Berkheide. Op 8 juli vloog een mannetje richting noord langs Telpost Savoy, de eerste waarneming voor de post sinds 2015. **Tafeleenden** zijn vooral te vinden in Berkheide (max 60 ex) en op Lentevreugd (max 23 ex). De enige waarneming van een vrouwtje met (3) pullen vond plaats in Berkheide op 26 juni. De beste plekken om **Kuifeend** te zien zijn Berkheide (max 187 ex), Lentevreugd (max 36 ex) en het Valkenburgse Meer (max 29 ex). Pullen werden gezien in Berkheide (3 ex op 29 juni en 2 ex op 25 juli) en op voormalig Vliegveld Valkenburg (8 ex op 26 juni). Op 11 januari zat een **Topper** kortstondig in de Buitenwatering. Verder werd deze schaarse soort op vier dagen gezien vanaf Telpost Savoy, met 6, 4, 2 en 1 ex op respectievelijk 24, 25 en 28 september en 6 oktober. Op 6 oktober werden ook nog 4 ex gezien op zee voor Berkheide. **Eider** werd uitsluitend op zee gezien, waarbij waarnemingen uit juni ontbreken. Telpost Berkheide noteerde een voorjaarstotaal van 118 ex, terwijl Telpost Savoy in het najaar niet verder kwam dan 51 ex. **Grote Zee-eenden** werden vooral in de wintermaanden gezien boven zee. Vaak ging het om enkelingen, maar op 24 en 25 december werden vanaf Telpost Savoy respectievelijk 22 en 10 ex geteld. Buiten de wintermaanden enkele waar-

Kuifduiker | Valkenburgse Meer, 13 januari 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Bonte Kraai | strand Berkheide, Wassenaar, 14 januari 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

nemingen in april en augustus, en in toenemend aantal in oktober en november. Op 19 november vlogen 5 ex vanuit het binnenland richting zee over de Vrieze Wei in Berkheide. **Zwarte Zee-eend** is het gehele jaar over zee te zien. Alleen van de maand juni ontbreken waarnemingen. De aantallen waren niet opvallend in vergelijking met voorgaande jaren. Telpost Berkheide was in het voorjaar goed voor 534 ex en Telpost Savoy in het najaar voor 1.604 ex. **Iseend** werd eenmaal waargenomen: op 6 januari vanaf de boulevard. In januari zaten een man en vrouw **Brilduiker** op het Grote Meer in Berkheide. Het mannetje, waarschijnlijk betreft het steeds dezelfde vogel, werd tot 9 april waargenomen en verbleef zo nu en dan ook in het Panbos. Op zee werden tot 12 ex gezien in het voorjaar en 13 ex in het najaar. Vanaf eind oktober was weer een mannetje aanwezig op het Grote Meer en op 6 december werden hier 8 ex geteld. **Nonnetje** is een stuk schaarser, met slechts enkele waarnemingen in januari en februari, allemaal in Berkheide. De grootste groep betrof 4 ex op 22 januari en 14 februari op steeds dezelfde locatie. De enige waarnemingen na februari betreffen 2 vrouwtjes in Berkheide op 16 en 17 december. **Grote Zaagbekken** lieten zich voornamelijk in januari en februari zien in zowel Berkheide als op het Valkenburgse Meeren in de Binnenwatering. Het grootste aantal betrof 7 ex in Berkheide op 6 januari, terwijl op het Valkenburgse Meer tot 3 ex verbleven. Noemenswaardig is de waarneming van 3 ex op 16 januari in Rijksdorp. De vogel in de Binnenwatering bleef tot 12 april. In het najaar werden vanaf 22 oktober circa 20 ex waargenomen. Waarnemingen van **Middelste Zaagbek** beperken zich tot de Noordzee. Vanaf Telpost Savoy werden 86 ex geteld in het voorjaar en 72 ex in het najaar.

Hoenders t/m futen

Gijsbert Twigt

Ondanks dat waarnemingen van **Patrijs** de laatste decennia bijna niet meer voorkomen, werd dit jaar een opmerkelijke vondst gedaan van een ex midden in Rijnsoever op 7 maart! **Kwartel** was ook niet bepaald algemeen te noemen met slechts één waarneming: op 15 augustus werd een ex opgestoten op Lentevreugd.

Geheel in lijn met de laatste jaren werden ook dit jaar **Nachtzwaluwen** waargenomen. Op 10 mei zat een roepend ex in het zuidelijke deel van Berkheide langs de Wassenaar-se Slag. Spectaculair was de vondst van een rustende vogel op 4 juni in het Dennenbos achter de Koffietent in Berkheide. Het lijkt een kwestie van tijd dat vogels gaan broeden in Berkheide. **Gierzwaluwen** werden vanaf 21 april waargenomen, waarna langs Telpost Berkheide een voorjaarstotaal van 2.774 ex werd genoteerd. In de bebouwde kom wordt her en der gebroed. De laatste zekere 'gewone' Gierzwaluw werd op 17 september boven Lentevreugd gezien. Na de meldingen van grote aantallen **Vale Gierzwaluwen** boven de Nederlandse kuststrook, vanaf ongeveer 20 oktober, was het wachten op waarnemingen van deze soort in Katwijk. Op 28 oktober was het zover: direct drie vogels langs De Puinhoop, een dagrecord!. Gedurende een groot deel van deze dag werden noord- en zuidwaarts vliegende exemplaren opgemerkt boven zowel De Puinhoop als Berkheide, waar-

bij regelmatig twee ex tegelijk werden waargenomen. Het uiteindelijke aantal deze dag zou dus zomaar op minimaal 5 ex kunnen liggen. Overigens zijn niet alle exemplaren overtuigend gedocumenteerd, waardoor het bepalen van het werkelijke aantal, op basis van individuele kenmerken, niet mogelijk is. Op 30 oktober werd de laatste melding gedaan van deze soort boven Berkheide. **Koekoek** werd vanaf half april waargenomen, voornamelijk in Berkheide en op Lentevreugd. Vanaf eind juli werden de eerste juveniele vogels waargenomen, tot uiterlijk half september, met in totaal zo'n 8 ex.

Holenduiven worden jaarrond waargenomen. De bulk van de waarnemingen wordt gedaan vanaf Telpost Berkheide en De Puinhoop. De soort broedt onder andere in de binnenduinstrand van Berkheide, Rijksdorp, Panbos en in De Wilbert. De beste najaarsdag bleek 13 november, toen 89 ex richting zuid vlogen langs De Puinhoop. **Houtduif** is het hele jaar door vrijwel overal in het waarnemingsgebied te vinden. Het aantal territoria in Berkheide was met 44 beduidend minder dan gemiddeld (60) en zelfs het laagste aantal van de afgelopen tien jaar. Als trekvogel deed de soort het juist beter. Trektelpost Berkheide was in het voorjaar goed voor 5.509 ex, het hoogste voorjaarstotaal van de afgelopen 10 jaar. De soort piekt zoals gebruikelijk in maart, getuige dagtotalen van 728 ex op 10 maart, 541 ex op 11 maart, 1.046 ex op 22 maart en 508 ex op 23 maart. Ook de najaarstrek viel niet tegen: in totaal 11.403 ex langs De Puinhoop, terwijl 19 oktober een nieuw dagrecord opleverde met 5.923 ex. Met de **Zomertortel** is het een stuk droeviger gesteld. In totaal werden dit jaar 3 ex waargenomen van 23 mei tot 19 juli, alle vanaf Telpost Berkheide. **Turkse Tortels** bevinden zich vooral in de bebouwde kom, maar de aantallen zijn onbekend. De meeste waarnemingen worden doorgegeven vanaf Telpost Berkheide, met in het voorjaar in totaal 101 ex.

Waterral wordt in de wintermaanden vooral gemeld in Berkheide en op Lentevreugd. Zo nu en dan werd een vogel in de bebouwde kom waargenomen in Rijnsoever en de Zanderij. In de broedperiode werden circa 5 ex gehoord op Lentevreugd. Dit jaar werd eindelijk weer eens een roepend **Porseleinhoen** gehoord, ditmaal op Lentevreugd van 12 tot 15 mei. Op 7 mei werd op dezelfde locatie een ex gezien. In de regio blijkt deze soort bijzonder lastig waar te nemen, met vaak maar 1 tot 2 ex per jaar en zelfs jaren zonder waarnemingen. **Waterhoen** toonde als broedvogel in Berkheide een opvallende afname, van gemiddeld ruim 15 naar 9 territoria dit jaar. De soort laat zich vooral zien in de waterrijke bebouwde kom van de Zanderij, Rijnsoever en Katwijk Binnen. Ook de **Meerkoet** wordt hier veel waargenomen. Daarnaast bevinden de grootste aantallen van deze soort zich in Berkheide en in de polders rond Valkenburg, met soms groepen van tientallen ex. Drie **Kraanvogels** vlogen op 5 maart om 10.08 uur langs Telpost Berkheide richting noord. Deze vogels werden achtereenvolgens om 10.17 uur gezien boven Rijnsburg, 10.31 uur boven Voorhout, om 10.38 uur boven Lisse en om 10.51 uur boven Haarlem. In 43 minuten hebben de vogels daarmee een afstand van ca 38 kilometer afgelegd met een snelheid van ca 53 km/uur. Op 16 juni was nog een melding van een ex over Rijnsoever.

De **Dodaars**, ons kleinste fuutje, werd zoals gebruikelijk vooral waargenomen op de duinmeren in Berkheide en op

Parelduiker | strand Berkheide, Katwijk aan Zee, 7 februari 2022 | MARK BOS

Parelduiker | Grote Meer, Berkheide, Katwijk, 21 januari 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

het Valkenburgse Meer. Daarnaast werd de soort gezien in Rijnsoever en op Lentevreugd. Het hoogste groepsaantal betrof 11 vogels op het Grote Meer in Berkheide op 17 december. Op zowel 1 als 16 januari en 28 februari werden **Roodhalsfuten** op zee waargenomen. **Futen** zijn goed vertegenwoordigd in ons gebied. Jaarlijks overwinteren er honderden vogels op zee voor de kust van Katwijk. Zo werden op 15 januari circa 1.460 ex geturfd voor de Buitenwatering. Als broedvogel doet de Fuut het ook goed, gezien een toenemend aantal territoria in Berkheide. De in ons gebied schaarse **Kuifduiker** werd vanaf 10 januari tot 28 maart waargenomen op het Valkenburgse Meer. Van 10 tot 17 januari betrof het 2 ex, daarna 1. De laatste keer dat deze soort langer dan één dag in ons waarnemingsgebied verbleef dateert uit 2012! Destijds was een ex aanwezig van 2 tot 8 mei. In 2021 werd, bijzonder genoeg, geen **Geoorde Fuut** gezien in ons waarnemingsgebied. Dit jaar deed de soort het een stuk beter, met in totaal drie waarnemingen: op 16 januari en 18 april werd een ex gezien op zee, op 17 oktober was een ex aanwezig op het Grote Meer in Berkheide.

Steltlopers

Marcel van Weeghel

De **Scholekster** wordt het hele jaar in ons gebied waargenomen en is ook een broedvogel in Katwijk, vooral op daken. De **Kluut** is een doortrekker in voor- en najaar. In totaal werden er in het voorjaar 146 ex langs Telpost Berkheide geteld. Opvallend genoeg zijn dat er meer dan er in het najaar langs Telpost Savoy vlogen (84 ex). De enige vogels ter plaatse waren: 13 maart 3 ex op Vliegveld Valkenburg en op 1 september 1 gewond ex bij de Buitenwatering. De zeldzame **Steltkluut** werd op 13 april overvliegend gezien over Lentevreugd. Deze vogel verbleef die dag op geïnundeerd terrein bij Wassenaar, net buiten ons waarnemingsgebied.

De **Kievit** is een algemene vogel die bijna het hele jaar door wordt gezien. Op 19 november werden er 6.173 ex over de Telpost De Puinhoop waargenomen, het dagrecord van 2022. De vergravingen in het kader van de kwaliteitsimpuls op Lentevreugd hebben de soort daar geen windeieren gelegd: maar liefst 13 territoria werden er geteld. Van de **Goudplevier** worden in ons gebied voornamelijk overvliegende vogels gezien. Het hoogste aantal van 35 ex vloog op 12 november over De Puinhoop. **Zilverplevier** wordt ook voornamelijk overvliegend gezien. Telpost Savoy is de beste locatie om deze soort te zien. Op 24 april werd daar het hoogste aantal van 140 ex waargenomen. De soort werd in het voor- en najaar ook af en toe ter plaatse op het strand gezien. **Bontbekplevieren** worden ook vooral doortrekkend gezien, met een hoogste aantal van 36 ex langs Telpost Savoy op 24 april. De **Kleine Plevier** broedt in toenemende aantallen in ons gebied. In Berkheide (6) en Lentevreugd (4) werden meer territoria geteld dan ooit tevoren. Langs Telpost Berkheide werden ook meer doortrekkers dan normaal gezien: 37 ex. in totaal. De enige waarneming van de zeer schaarse **Strandplevier** betrof een mannetje dat op 19 april op het strand van Berkheide werd gezien en daar de hele dag verbleef. **Morinelplevier** werd vijf keer overvliegend waargenomen: in het

voorjaar 5 ex op 12 april en 2 ex op 15 april over Berkheide, in het najaar op 31 augustus 2 ex langs Telpost Savoy, op 7 september 1 ex over de Coepelduynen en op 12 oktober 1 ex over Berkheide.

Regenwulpen wordt vooral overtrekkend gezien, met eind april de hoogste aantallen. Op 24 april vlogen er 160 ex langs Savoy. Ook de **Wulp** wordt in ons gebied voornamelijk overvliegend waargenomen. Aantallen van vroeger (langs Telpost Savoy werden er 2.800 geteld op 9 maart 1996) zien we helaas niet meer. Het hoogste aantal betrof 150 ex over Berkheide op 18 december. De **Rosse Grutto** wordt vooral langstrekend gezien van april tot en met september, vooral langs Telpost Savoy. In de trektijd verblijven ze ook regelmatig (kort) ter plaatse op het strand. Het hoogste dagaantal van 628 ex werd op 26 april gezien langs Telpost Savoy, de vijfde beste dag ooit. Ook **Grutto's** worden voornamelijk overvliegend gezien. De laatste waarneming was op 23 augustus, een overvliegend ex over Berkheide. Waarnemingen van vogels ter plaatse waren er vooral op Vliegveld Valkenburg en bij 's-Gravendijk.

De **Steenloper** is een schaarse doortrekker, die in de wintermaanden en in voor- en najaar onregelmatig te zien is op het strand en de Binnen- en Buitenwatering. Het hoogste aantal betrof 10 ex op 23 oktober op het strand. **Kanoet** is een schaarse doortrekker in voor- en najaar. Soms zijn er vogels kort ter plaatse op het strand in de trektijd. Het hoogste dagaantal was op 8 mei: 80 ex langs Telpost Savoy. **Kemphaan** is ook voornamelijk doortrekker. Het maximale aantal was 35 ex op 16 maart langs Telpost Savoy. Ter plaatse was de soort te zien op Vliegveld Valkenburg in maart, met max 8 ex. Een **Krombekstrandloper** werd op 15 mei ter plaatse gezien op Lentevreugd. Langs Telpost Savoy vlogen 2 ex op 26 juli en 1 ex op 19 augustus. Een **Temmincks Strandloper** werd van 21 april tot 9 mei op Vliegveld Valkenburg waargenomen. **Drieteenstrandlopers** worden in de wintermaanden soms met enkele honderden exemplaren op het strand gezien. Met name bij harde wind klonteren ze samen. Langstrekend werd een hoogste dagaantal van 80 ex op 24 april langs Telpost Savoy gezien. De **Bonte Strandloper** is een doortrekker langs de kust. Het hoogste aantal van 673 ex vloog op 20 maart over zee bij Telpost Berkheide. Af en toe waren er in de trektijd ook ex kort ter plaatse op het strand. **Paarse Strandlopers** werden langstrekend gezien op 16 en 18 september langs Telpost Savoy en van 20 tot 23 oktober was 1 ex ter plaatse bij de zandsuppletie op het strand. Relatief veel waarnemingen waren er van de **Kleine Strandloper**: op 2 januari 1 ex langs Telpost Savoy, op 14 mei en 10 september 1 ex ter plaatse in Berkheide, en op 1 september 2 ex en 2 september 1 ex langs Telpost De Puinhoop.

Van januari tot en met maart en van oktober tot en met december werd de **Houtsnip** in ons gebied waargenomen, voornamelijk in Berkheide en de Coepelduynen. Op 16 december werd het hoogste aantal van 10 ex geteld in Berkheide. **Bokjes** werden van september tot en met maart geregeld waargenomen in ons gebied. Het betrof voornamelijk opvliegende vogels op Lentevreugd en in Berkheide. Tijdens perioden van vorst is deze soort evenals de voorgaande vaak eenvoudiger te vinden. De **Watersnip** werd alleen in de maand juni niet waargenomen in ons gebied. Hij wordt veelal doortrekkend gezien langs de Telpost Berkheide en

Nonnetjes ♀ met 3 ♂ | Berkheide, Wassenaar, 22 januari 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Telpost Savoy; ter plaatse vooral in Berkheide en op Lentevreugd.

De eerste twee **Rosse Franjepoten** van het jaar werden gezien langs Telpost Savoy op 17 september. Deze vlogen richting zuid en daarna werd er 1 ex ter plaatse gezien. Het derde ex van het jaar werd gezien bij de Wassenaarse Slag op 6 oktober. Deze vloog richting noord en heeft daarna nog kort ter plaatse gezeten bij Telpost Savoy. Op 2, 10 en 16 november werden er in totaal nog 3 ex naar zuid vliegend gezien langs Telpost Savoy. De **Oeverloper** is doortrekker van half april tot begin september. De grootste groep zat in de Binnenwatering op 16 augustus: 16 ex. Een late doortrekker werd opgemerkt op 13 november over de Puinhoop. **Witgatten** worden bijna het hele jaar door gezien, vooral overtrekkend over Telpost Berkheide en De Puinhoop, maar ook ter plaatse in Berkheide en bij het Valkenburgse Meer. Opvallend was een groep van maar liefst 26 ex ter plaatse op 21 augustus in Berkheide in een droogvallende watergang. De **Tureluur** kan het hele jaar door gezien worden in Nederland, maar opvallend genoeg zijn er geen waarnemingen in januari, oktober en november in ons waarnemingsgebied. De soort wordt vooral overvliegend gezien langs en over de telposten en is ook broedvogel op en rond voormalig vliegveld Valkenburg. Af en toe waren er vogels ter plaatse op Lentevreugd, in Berkheide, bij 's-Gravendijck en in de Binnen- en Buitenwatering. **Bosruiters** werden in kleine aantallen van eind april tot half mei langstrekend gezien over Telpost Berkheide. Pleisterende vogels werden van eind april tot begin mei gezien op Lentevreugd en vooral op Vliegveld Valkenburg. Het maximum aantal dat hier waargenomen werd was 15 ex op 29 april. Daarnaast was er nog een zomerwaarneming op 7 juli op Lentevreugd en 1 ex lang Telpost Savoy op 25 augustus. Overvliegende **Zwarte Ruiters** werden in ons gebied van half april tot half mei en van begin augustus tot half september gezien. Op 11 april en op 25 april was 1 ex ter plaatse op Lentevreugd. De **Groenpootruiter** is een doortrekker van half april tot eind mei en van eind juli tot en met begin september. Het hoogste dagaantal van 139 ex werd op 23 april overvliegend over Telpost Berkheide waargenomen.

Meeuwen, sterns en jagers

Joas de Vreugd en Jona Haasnoot

De **Drieteenmeeuw** werd het vaakst gezien in het begin en eind van het jaar, met op 9 januari 352 ex langs Telpost Savoy. Dit waren er veel minder dan vorig jaar. Van de **Vorkstaartmeeuw** werd 1 ex waargenomen, langsvliegend over zee op 10 september. Ook werd 1 ex tp bij de Buitenwatering gezien op 18 september, dat de volgende dag nog ter plaatse op het strand van Berkheide zat. **Dwergmeeuwen** werden het hele jaar door gezien, waarvan de meeste ex werden gezien in april, met op 26 april 1.564 ex. De **Zwartkopmeeuw** was regelmatig te zien op het strand en in de Binnenwatering, meestal als eenling. Ook werden ze over zee vliegend gezien en dan vaak met een paar ex. **Stormmeeuwen** werden het hele jaar door waargenomen. Het maximum werd gezien op 20 april, met naar schatting 400 ex in de Buitenwatering. De grootste meeuw van de wereld, de **Grote Mantelmeeuw**, was in het herfst- en winterseizoen altijd wel langs het

strand te vinden, en veel minder vaak in het binnenland. Op 26 april werden 15 ex bij Telpost Savoy over zee richting noord geteld, een teken dat het verblijfsseizoen ten einde liep. Een **Grote Burgemeester** werd op 31 januari opgemerkt. Daarna werd op 10 februari ook een ex gezien, dat daarna nog vijf dagen in de Binnenwatering zat. Van de **Kleine Burgemeester** werd in januari een 3e kj-ex gezien. Deze was regelmatig te zien op het Valkenburgse Meer en langs het strand. Vanaf februari werd deze vogel afgelost door een 2e kj-ex, dat vooral langs het strand van Berkheide en bij de opspuiting aanwezig was. Een 2e kj-vogel (dezelfde of wellicht soms een andere?) werd vrijwel het hele jaar waargenomen. Op 22 oktober werd een 1e winter-vogel voor het dorp gefotografeerd.

De **Zilvermeeuw** was het hele jaar door in groten getale aanwezig langs de kust. De soort broedt op daken in ons dorp. De **Pontische Meeuw**, die zijn broedgebied de laatste jaren westwaarts tot in Nederland uitgebreid heeft, wordt bij ons steeds meer waargenomen. Enerzijds door betere determinatiekennis over deze veel op een Zilvermeeuw lijkende meeuw, anderzijds is er ook sprake van een daadwerkelijke toename. In de wintermaanden werden zeker een drietal 1e winter-vogels, een 3e en 4e kj (bijna volwassen), en een volwassen vogel gezien. In de zomermaanden werd af en toe een 2e kj-vogel gezien en op 2 juli een adult. Op 4 oktober werden op het strand zelfs 9 ex van verschillende leeftijdsklassen vastgesteld. Op 29 november werden ten slotte nog 6 ex waargenomen. De **Geelpootmeeuw**, die vooral langs de Middellandse Zee broedt, werd bijna het hele jaar door waargenomen. Van januari t/m april werden een volwassen, een 2e kj- en een 3e kj-ex regelmatig waargenomen. In de zomer en in het najaar werden de meeste ex gezien, met op de beste dag 4 ex bij de zandsuppletie. Een andere geelpotige meeuw, de **Kleine Mantelmeeuw**, was van voortot najaar weer in grote aantallen aanwezig. Ze broeden elk jaar weer trouw op de daken in het dorp, waar niet iedere inwoner even blij mee is.

De **Reuzenster** werd, net zoals vorig jaar, tweemaal waargenomen. Op 1 mei vloog een ex over Telpost Berkheide en op 10 september werd een ex opgemerkt vanaf Telpost Savoy. De eerste **Grote Stern** van het jaar werd gezien op 23 maart. De beste trekdag was op 26 april, met 164 ex langs Telpost Savoy. In het voor- en najaar waren op de zandbanken bij de buitenwatering vaak groepjes ter plaatse te vinden. Alle waarnemingen van de **Dwergster** dateren uit april, mei en september. Dit kleine sterntje werd voornamelijk langstrekend waargenomen, met op 30 april 39 ex richting noord. Af en toe waren er ex pleisterend te zien, zoals op 27 en 28 april en 5, 11 en 18 mei. De eerste **Visdief** van het jaar werd gezien op 30 maart. De daken van de bloemenveiling Flora zijn een geliefde broedplaats van deze soort. Op 24 juni werden hier 103 broedparen vastgesteld. Op 26 april deed zich de beste dag met trek voor: 1.022 ex vlogen naar noord in iets meer dan 2,5 uur tijd. De soort met de langste trekroute van alle vogels, de **Noordse Stern**, werd in bescheiden aantallen waargenomen voor onze kust. Op 24 april vlogen er 19 ex richting het noorden. Op 5 mei werden er 3 ex ter plaatse waargenomen op de zandbank bij de Buitenwatering. In totaal werden er 60 verschillende vogels gezien waarvan 42 in de maand april. Vanaf 24 april waren er weer langstrek-

Kleine Bonte Specht ♀ | Panbos, Katwijk, 25 januari 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Boomklever | Panbos, Katwijk, 15 maart 2022 | ED SCHOUTEN

BROEDVOGELS

Berkheide, Lentevreugd en Coepelduynen

Aantal getelde territoria in 2022 volgens de Sovon-criteria

	Berkheide	Lentevreugd	Coepelduynen
Grauwe Gans	27	5	
Knobbelzwaan	3	2	
Bergeend		2▲	
Slobeend		1	
Krakeend	18	8	
Wilde Eend	23	9	
Krooneend	18		
Tafeleend	14	1	
Kuifeend	33	6	
Koekoek	12	1	
Holenduif	7		
Houtduif	44▼	3	15
Waterral	9	5	
Porseleinhoen		1▲	
Waterhoen	9▼	3	
Meerkoet	91	17	
Dodaars	22	1	
Fuut	10▲	2	
Scholekster		1	
Kievit	4	13▲	
Kleine Plevier	6▲	4▲	
Tureluur		1	
Aalscholver	233		
Roerdomp	3		
Blauwe Reiger	1▲		
Sperwer	1		
Havik	2		
Buizerd	5		1
Kerkuil	1		
Ransuil		1▲	
Bosuil	3		
Kleine Bonte Specht	4		
Grote Bonte Specht	44		3▲
Groene Specht	6	1	
Grauwe Klauwier	1▲		
Wielewaal	2		
Gaai	31		2
Ekster	20	2▲	8
Kauw	14	2	
Zwarte Kraai	23▼	2	6
Kuifmees	1		
Glanskop	6		
Pimpelmees	86	4	6
Koolmees	174	4	14
Boomleeuwerik	88	2	14

	Berkheide	Lentevreugd	Coepelduynen
Veldleeuwerik		1	
Oeverzwaluw	25▲		12▲
Boerenzwaluw	1		
Huiszwaluw		6	
Cetti's Zanger	26▲	3▲	
Staartmees	16		2▲
Fitis	357	13	30
Tjiftjaf	281▲	12	15▲
Rietzanger	17	42	
Kleine karekiet	97▼	42	
Bosrietzanger	18	10	
Spotvogel	3	3	
Sprinkhaanzanger	33▲	12	4
Snor		1	
Zwartkop	163	12	6
Tuinfluit	87▲	11	1
Braamsluiper	95	7	10
Grasmus	341	37	47
Goudhaan	1		
Winterkoning	187	8	9▲
Boomkruiper	25		
Boomklever	3		
Spreeuw	2▼	2	
Merel	146▼	17	23
Zanglijster	39	6	3▲
Grote lijster	1	1	
Grauwe Vliegenvanger	2		
Roodborst	70	3	3
Blauwborst	37▲	5	
Nachtegaal	253	6	28
Gekraagde Roodstaart	40	1	
Roodborsttapuit	83	17	17
Tapuit			2
Huismus	19	1	
Heggenmus	237	20	70
Witte Kwikstaart	6	1	
Graspieper	67▲	29	28
Boompieper	33▲		
Vink	163	2	5
Goudvink	6		
Groenling	18	6	1
Kneu	75	27	31
Putter	24▲	9	6▲
Rietgors	22	25	

▲ : aantal territoria is **significant hoger** dan het gemiddelde aantal van de voorafgaande 10 jaar (Berkheide, Lentevreugd) of 5 jaar (Coepelduynen)
 ▼ : aantal territoria is **significant lager** dan het gemiddelde aantal van de voorafgaande 10 jaar (Berkheide, Lentevreugd) of 5 jaar (Coepelduynen)

Bron: Werkgroep Berkheide, www.vwgberkheide.nl, maart 2023.

Blauwborst ♂ | Berkheide, Wassenaar 4 mei 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Blauwborst ♂ | Berkheide, Wassenaar 23 maart 2022 | JOAS DE VREUGD

Zomertaling ♂ | Zwarte Pad, Coepelduynen, Katwijk aan Zee, 23 maart 2022 | JONA HAASNOOT

Zomertaling ♂ | 's-Gravendijck, Noordwijk, 28 maart 2022 | THIJS SCHIPPER

Zomertaling ♂ | Zwarte Pad, Coepelduynen, Katwijk aan Zee, 24 maart 2022 | HANS OVERDUIN

Zomertaling ♂ | Zwarte Pad, Coepelduynen, Katwijk aan Zee, 24 maart 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

kende **Zwarte Sterns** te zien. Opvallend was dat er zeer weinig najaarstrek van deze moerasstern werd waargenomen. Vorig jaar lag dat anders, met bijvoorbeeld 609 ex op 16 augustus 2021 langs Savoy. Dit jaar moesten we het doen met slechts 7 ex in het gehele najaar langs Savoy. Op zowel 27 juni als 13 juli zat er een ex ter plaatse bij de Buitenwating. Net als vorig jaar waren **Grote Jagers** relatief zeldzaam langs onze kust. Het jaar 2022 leek goed te beginnen voor de soort: hij werd op 1 januari al opgemerkt vanaf Savoy. Deze maand volgden nog 3 ex. Het eerste daaropvolgende ex liet even op zich wachten, maar op 15 september was het weer raak. Het najaar leverde in totaal 5 ex op, in totaal één ex minder dan vorig jaar. Van de **Middelste Jager** werden weinig waarnemingen gemeld dit jaar. Deze op de toendra broedende soort werd alleen in september en oktober waargenomen; in totaal betrof het 6 ex. Opvallend is dat het alleen maar om adulte vogels gaat. Er was één voorjaarswaarneming van de **Kleine Jager** dit jaar: op 12 april vloog er een donkere fase adult hoog over zee langs Telpost Berkheide. Vanaf eind augustus werden er weer richting zuid vliegende vogels gemeld. Jagende vogels werden het meest gezien tijdens de storm van 18 en 19 september, waarbij één ex het lef had om een ter plaatse zittende Vorkstaartmeeuw op te jagen! Het hoogste aantal betrof 20 ex op 18 september. De zeldzaamste jager die je in Nederland kunt zien, de **Kleinste Jager**, werd vijf keer opgemerkt dit jaar. Het laatste jaar waarin dat voorkwam was 2013. De eerste van het jaar werd gezien op 17 september vanaf Telpost Savoy. De volgende dag werden er 2 vogels genoteerd vanaf deze telpost. Op 27 september vloog één ex langs de KRB-post en de laatste van het jaar werd gezien op 2 oktober.

Alken t/m reigers

Wim Langbroek

De **Kleine Alk** werd op twee dagen in november waargenomen: op 20 november vlogen vier vogels over zee langs Savoy en op 29 november vloog een ex over zee naar zuid. **Alk** en **Zeekoet** zijn, zeker op grote afstand, lastig van elkaar te onderscheiden. Op trektelposten langs de kust worden veel vogels daarom genoteerd als 'Alk/Zeekoet'. Vooral in de wintermaanden kunnen de aantallen behoorlijk oplopen. Januari was de beste maand, met meerdere dagen waarop duizenden vogels langsvlogen. Beste dag was 9 januari, met 7.520 ex geteld vanaf Savoy. Tijdens of na een storm zijn op het strand regelmatig verzwakte of dode Zeekoeten en af en toe een Alk te vinden. Er zijn geen waarnemingen van beide soorten tussen 5 maart en 7 september.

Trektelpost Savoy was dit jaar goed voor 'slechts' 2.630 **Roodkeelduikers**. In totaal werden 14 zeetrekwaarnemingen gedaan van **Parelduiker**. Bijzonder was de vogel die op 21 januari op het Grote Meer in Berkheide verbleef. De teller van het aantal **Isduikers** kwam tot een tiental. Een vogel in adult zomerkleed werd op 3 juni vanaf Telpost Berkheide gezien. Van het **Vaal Stormvogeltje** werden 4 langsvliegende ex opgemerkt. Op 16 september vloog de eerste over zee naar zuid, gevolgd door een ex op 18 september en verdere 'vaaltjes' op 1 en 6 oktober langs Savoy en op 2 oktober langs de Wassenaarse Slag. De eerste **Noordse Stormvogel** vloog

langs Savoy op 9 januari. In februari en maart werden enkele dode vogels of resten daarvan gevonden op het strand. De eerste van het najaar passeerde op 15 september, gevolgd door langsvliegende ex op 18 en 27 september en 1 oktober. Van de **Grauwe Pijlstormvogel** werden de meeste waarnemingen gedaan vanaf Telpost Savoy. De beste dag was 15 september, met 14 langsvliegende ex. Van de **Noordse Pijlstormvogel** werd slechts één waarneming gedaan: een langsvliegende vogel op 29 oktober.

Augustus is de beste maand voor **Zwarte Ooievaar**. Dat werd ook in 2022 weer bevestigd. Op 10 augustus vloog een ex over de Hoornes en op 14 augustus eentje over Katwijk aan den Rijn. De 'witte' **Ooievaar** is tegenwoordig vrijwel jaarrond aanwezig. Er was een bezet nest met drie jongen in de Dorpsweide in Valkenburg. Vanaf de telposten werden enkele overvliegende vogels gezien, en er waren foeragerende vogels in de polders en op Lentevreugd. De **Jan-van-gent** is in elke maand waargenomen. Alle waarnemingen hebben betrekking op vogels over zee en strand, met de hoogste aantallen in januari en december. Beste dagen waren 8 januari met 267 ex en 9 januari met 269 ex. We zijn wel benieuwd naar de trend de komende jaren na alle nare berichten over uitbraken van vogelgriep in de zeevogelkolonies. Van de **Aalscholver** werden 233 broedparen in Berkheide (was 220 in 2021) vastgesteld. De soort wordt het hele jaar waargenomen. Beste maanden voor doortrek waren februari en oktober. Topdag was 1 februari, met 1.655 vogels langs Savoy. Er was 1 waarneming van de ondersoort **Grote Aalscholver** (*Phalacrocorax carbo carbo*): op 22 december verbleef een eerste kalenderjaar in de jachthaven. De **Lepelaar** is opvallend genoeg ook elke maand waargenomen. De eerste waarneming van het jaar werd gedaan op 19 januari. De doortrekpiek lag in april, met als dagrecord 59 ex op 23 april over Telpost Berkheide. Er zijn geen broedgevallen bekend uit de directe omgeving van ons waarnemingsgebied.

In het voorjaar kun je tegenwoordig **Roerdompen** horen hoempen in Berkheide. Er zijn hier 3 territoria vastgesteld, een gebruikelijk aantal de laatste jaren. Er zijn enkele waarnemingen buiten Berkheide (Lentevreugd en Valkenburgse Meer). Verder zijn ze opvallend weinig waargenomen, met het laagste aantal waarnemingen sinds 2007. Het zal er mee te maken hebben dat langdurige vorstperiodes uit zijn gebleven. Een soort die vooral 's nachts wordt opgemerkt is de **Kwak**. Op 17 mei werd tijdens een nachtvindersessie een vogel opgemerkt die meerdere keren riep. Op 3 juli werd een roepend ex in de nachtelijke uurtjes opgemerkt boven Katwijk aan den Rijn. De laatste Kwak vloog (overdag) over Berkheide op 19 juli. De **Koereiger** zit landelijk in de lift en het aantal waarnemingen in de regio neemt de laatste jaren ook toe. Toch is het nog steeds een zeldzame soort in ons waarnemingsgebied, met in 2022 één waarneming: op 15 mei 1 ex over de watertoren. **Blauwe Reigers** zijn het hele jaar aan te treffen in het gebied. Broeden deden ze er echter niet, tot 2022. In de grote Aalscholverkolonie bij het Hoefijzermeer is een pul van een Blauwe Reiger waargenomen (oplettende komende jaren voor Lepelaar!). De doortrekpiek was in maart en april, met als beste dag 12 april, met 59 ex over Telpost Berkheide. Er was een recordaantal waarnemingen van de **Purperreiger**, met waarnemingen in april, mei, juli, augustus en oktober. De eerste waarnemin-

Velduil |
Telpost De Puinhoop, 25 maart 2022
| MENNO VAN DUIJN

15

Siberische Tjiftjaf |
Camping Noordduinen, Katwijk aan Zee,
1 februari 2022 | GIJSBERT TWIGT

Houtsnip |
Lentevreugd, Wassenaar, 26 maart 2022
| MENNO VAN DUIJN

Rouwkwikstaart ♂ |
Mient Kooltuin, Katwijk, 19 april 2022
| ED SCHOUTEN

Papegaaiduiker |
dood, strand Katwijk aan Zee,
2 februari 2022 | GIJSBERT TWIGT

gen werden gedaan op 12 april, en het hoogste aantal was 11 overvliegende ex op 29 juli. Er waren enkele ex ter plaatse in de Ommedijsche Polder. De laatste waarneming betrof een juveniele vogel op 4 oktober over De Puinhoop. Net als bij de Purperreiger was er ook van de **Grote Zilverreiger** een recordaantal waarnemingen. Beste maand was overduidelijk november. Op 13 november vlogen zelfs 54 ex over het strand. Er waren ook regelmatig vogels ter plaatse op Lentevreugd en in de polders. In tegenstelling tot de Grote blijft de **Kleine Zilverreiger** een stuk schaarser. Op 23 april werd vanaf Telpost Berkheide een vogel opgemerkt in een overvliegende groep Lepelaars. Van 30 juli tot en met 7 augustus waren 2 ex aanwezig op Lentevreugd. Het laatste ex van het jaar zat opmerkelijk genoeg bij de zandsuppletie, op 12 en 13 december. Uiteindelijk werden er in totaal 19 ex opgemerkt.

16

Visarend t/m valken

Joël Haasnoot

Er werden relatief weinig **Visarenden** gezien, met in totaal elf waarnemingen, waarvan vier in het voorjaar en zeven in het najaar. Meestal is dat andersom en worden in het voorjaar meer waarnemingen gedaan dan in het najaar. Leuk was een waarneming op 24 april van een vogel ter plaatse in Berkheide. **Wespendieven** werden het meest opgemerkt in de maanden mei, augustus en september. Op 4 september vloog een groep van 5 ex over Berkheide. Daarnaast werden enkele groepjes van 3 ex gezien. In het najaar gaat het meestal om eerstejaars vogels. Een ware gigant werd op 21 mei gezien boven Katwijk aan den Rijn: een **Vale Gier** richting noordoost. Een dag later werd (waarschijnlijk) deze vogel opgemerkt bij Schoorl en op Texel.

Van de **Sperwer** zijn vier mogelijke broedparen opgemerkt: in Berkheide, langs de N206 bij 't Heen, in het Ridderpark en het Heerenschoolbos. Vanaf De Puinhoop werden in het najaar 167 ex opgemerkt, waarvan 139 in oktober. Van grote broer de **Havik** werden twee broedparen gevonden, in Berkheide. In het najaar werden weer eerstejaars vogels opgemerkt in de Coepelduynen; een inmiddels jaarlijkse traditie. Maar waar komen deze jonge vogels vandaan?

Van de **Bruine Kiekendief** werd het eerste ex op 27 februari gezien. Topdag in het voorjaar was 12 april, toen 38 ex Telpost Berkheide passeerden. Vogels ter plaatse werden regelmatig gezien in Berkheide, op Lentevreugd en boven het voormalige vliegveld. De laatste vogel vloog op 13 november over De Puinhoop. Van de **Blauwe Kiekendief** worden vooral in de winter rondhangende vogels opgemerkt in Berkheide en Lentevreugd. Op 14 november vlogen 11 ex langs en over De Puinhoop. Van de **Steppiekiekendief** werden maar liefst 6 ex opgemerkt. Op 12 april werden 2 ex gezien. De andere vlogen langs op 24 augustus (over zee), 13 september, 7 oktober en 29 oktober. Wie had dat 15 jaar geleden kunnen bedenken?

De **Rode Wouw** was in het voorjaar vertegenwoordigd met 8 ex. De eerste van het jaar werd op 23 maart gezien. In het najaar werd slechts 1 ex gezien. De **Zwarte Wouw** werd iets vaker opgemerkt: 10 ex, die tussen 11 april en 15 mei passeerden. De 'vliegende deur' liet het dit jaar in onze regio wat afweten, ondanks zijn spectaculaire toename in Nederland. Slechts 1 **Zeearend** werd er gezien, een onvolwassen vogel

op 27 oktober boven Valkenburg. De **Ruigpootbuizerd** was ook slechts voor een enkeling weggelegd. De langsvliegende tweede kalenderjaar vrouw op 15 mei over Telpost Berkheide is zeker een mooie waarneming te noemen! Van zijn huis-tuin-en-keukenverwant de **Buizerd** werden 6 territoria gevonden: 5 in Berkheide en 1 in de Coepelduynen. Van noemenswaardige trek was in 2022 geen sprake.

Het enige officiële territorium van de **Kerkuil** bevond zich in Berkheide. Waarnemingen rond voormalig Vliegkamp Valkenburg, de Binnenwatering en 't Heen (dood ex) doen echter vermoeden dat er meer hun intrek hebben genomen in stallen en schuren aldaar. Van de **Ransuil** werd ook een territorium vastgesteld, ditmaal op Lentevreugd. Waarnemingen in de broedtijd van vogels rond de Ommedijsche Polder wijzen erop dat ook hier ergens een territorium aanwezig moet zijn geweest. Verder zat in juli een paar met drie takkelingen rond de watertoren. Er moest natuurlijk ook worden geroest. Op een niet nader te noemen plek in Valkenburg bevonden zich op 9 december 9 ex. **Velduilen** werden opgemerkt op Lentevreugd (in februari) en tot 3 ex in de Coepelduynen (in het najaar). In Berkheide werden 3 territoria gevonden van de **Bosuil**, het hoogste aantal sinds 2019. Daarnaast werden territoriale vogels opgemerkt in het Ridderpark, Rijksdorp en het Heerenschoolbos, en werden roepende jongen gehoord bij de milieustraat van Wasenaar in de Ommedijsche Polder. Het gaat dus in totaal om minimaal 7 territoria.

Vooraf in de wintermaanden doken heel wat **Ijsvogels** op. Een enkele keer werd een duo gezien, maar gezien het ontbreken van waarnemingen in april en mei is het waarschijnlijk niet tot broeden gekomen. Ook vanuit Berkheide/Lentevreugd werd geen territorium gemeld. Van de kleurrijke **Bijeneter** doken dit jaar 4 ex op. Alle waarnemingen komen uit april (20 april) en mei (1 ex op 8 mei, 2 ex op 15 mei).

Op 27 april werd een **Draaihals** gezien op de Vrieze Wei. Na waarnemingen op 30 april (bij Hotel Duinoord) en 14 augustus (Lentevreugd) stal de uitrustende vogel in een tuin aan de Sportlaan op 28 augustus de show. Velen kwamen die dag een kijkje nemen. Op de Puinhoop verbleef op 4 september de laatste van het jaar.

Met vier territoria in Berkheide was het voor de **Kleine Bonte Specht** een gemiddeld jaar. De absolute hotspot voor deze kleine specht is het Panbos. Daarnaast werden vogels gezien in het Ridderpark, de Estec en Rijnsoever. Van de **Grote Bonte Specht** werden in Berkheide 44 territoria gevonden (was 48 in 2021). In de Coepelduynen werd een lichte toename geconstateerd: van 1 naar 3 territoria. Trekkers werden ook gezien: in het voorjaar in totaal 31 ex over Telpost Berkheide, in het najaar 73 ex over de Puinhoop. De **Groene Specht** lijkt in Berkheide weer wat op te krabbelen uit een diep dal. Er werden 6 territoria geteld (was 3 in 2021, een absoluut dieptepunt). Ook op Lentevreugd werd een territorium vastgesteld. Verder werd deze specht waargenomen in het Heerenschoolbos, rond het Valkenburgse Meer, in de Berghstichting en Rijksdorp. De meeste waarnemingen komen uit maart, als de vogels het luidruchtigst zijn.

Torenvalken zijn het gehele jaar te zien, met een opvallende piek van augustus tot en met oktober. Gebroed werd in ieder geval op twee locaties: de Berghstichting en Lentevreugd (op beide locaties in nestkasten). Tijdens de trek

[Waterpieper zomerkleed](#) | nabij de Muur (Atlantikwall), Berkheide, Wassenaar, 29 maart 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

[Waterpieper zomerkleed](#) | op de Muur (Atlantikwall), Berkheide, Wassenaar, 29 maart 2022 | THIJS SCHIPPER

werden in het voorjaar 35 ex geteld (Telpost Berkheide) en in het najaar 26 ex (De Puinhoop). Beste dag was 12 april (19 ex over Telpost Berkheide). Van de **Roodpootvalk** werden 8 ex opgemerkt (mei 1 ex, augustus 4 ex, september 2 ex, oktober 1 ex), een respectabel aantal. **Smellekens** waren dit jaar vooral weer in de gebruikelijke maanden (april, mei, september, oktober) present. We moeten het vooral met overvliegende ex doen. Beste dag was 12 april (4 ex over Telpost Berkheide). De eerste **Boomvalk** van het jaar werd op 26 april gezien boven Katwijk aan den Rijn. Daarna werd deze soort over Telpost Berkheide maar zelden opgemerkt (in totaal 6 ex in het voorjaar). De Puinhoop deed het in het najaar met 12 ex iets beter. Lentevreugd is in de late zomer een vast jachtgebied; libellen worden hier dan achter elkaar uit de lucht gehaald. Ook werd in de avondschemering jacht op rondvliegende veenmollen opgemerkt. Een inmiddels vaste gast is de **Slechtvalk**. Deze wordt vrijwel het gehele jaar door gezien, met als vaste uitvalsbasis de zendmast bij de Goerie.

Klauwieren t/m zwaluwen

Marcel van Weeghel

Het eerste broedgeval van de **Grauwe Klauwier** sinds 1975 was een feit in Berkheide, met minstens drie jonge vogels! Er waren waarnemingen uit Berkheide van 26 mei tot en met 21 augustus. Op 1 juni zat een zingend mannetje aan de zuidkant van de Coepelduynen, en op 29 en 30 augustus was een onvolwassen vogel eveneens aanwezig in de Coepelduynen. De **Klapekster** werd op drie dagen in oktober waargenomen. Op 5 en 22 oktober zat een ex achter Hotel Duinoord. Op 23 oktober was een vogel de hele dag actief rond De Puinhoop. Op 14 mei werd een vrouw **Roodkopklauwier** gevonden op Lentevreugd. De vogel was vliegerig en bestreek een groot gebied. Het gaat om de 11e waarneming voor Katwijk, na waarnemingen in 1988, 1993, 1995, 1997, 2002, 2004, 2006 (2 ex), 2015 en 2020. Alle waarnemingen van de **Wielewaal** komen uit mei en juni. De meeste hebben betrekking op vogels over Telpost Berkheide. Daarnaast werden enkele zingende vogels opgemerkt, die echter maar kort aanwezig waren.

Gaai, Ekster, Kauw en **Zwarte Kraai** zijn het hele jaar overal in ons gebied aanwezig en zijn algemene broedvogels. Opvallend is wel dat van Zwarte Kraai beduidend minder territoria werden vastgesteld in Berkheide: 23 tegenover 39 gemiddeld de afgelopen tien jaar. Ook Ekster en Kauw lijken daar de laatste jaren af te nemen. De **Roek** werd in 2022 alleen overvliegend gezien. In het eerste halfjaar vlogen er 12 ex over, voornamelijk in april en over Telpost Berkheide, met op 17 april 3 ex. In het najaar vlogen er ex over De Puinhoop (29 oktober), Lentevreugd (4 november) en Berkheide (13 november).

De **Bonte Kraai** (sinds december 2021 aanwezig) werd van januari tot en met half april gezien, vooral op Lentevreugd en op het strand van Berkheide. De laatste waarneming is van 13 april (Telpost Berkheide). Deze tegenwoordig zeldzame soort in Nederland wordt sinds 2007 jaarlijks gezien in Katwijk! De **Raven** werden op verschillende dagen in maart gezien vanaf Telpost Berkheide. In april, mei en augustus werden op verschillende dagen overvliegende ex gezien vanaf Lentevreugd en Berkheide. Op 14 augustus werden

3 ex gezien boven Rijnsoever, en op 3, 4 en 5 oktober werd steeds 1 ex gezien vanaf De Puinhoop. Op 30 oktober vloog de enige waargenomen **Pestvogel** naar zuid over de Coepelduynen.

Er waren weinig waarnemingen van **Zwarte Mees** in 2022. In de wintermaanden en in het voorjaar werden enkele vogels opgemerkt op plekken met dennen in Berkheide, en 1 ex in Rijksdorp. Op 16 april vloog de laatste van het voorjaar over de Coepelduynen. In het najaar slechts twee waarnemingen: op 4 oktober 1 ex over de Coepelduynen en op 13 november 1 ex in het dennenbos achter de voormalige koffietent. De **Kuifmees** werd het hele jaar gezien in Berkheide, met name in het dennenbos achter Hotel Duinoord, vanaf Telpost Berkheide en in het dennenbos achter de voormalige koffietent. In bijna alle maanden werden **Glanskoppen** waargenomen, alleen in april en september niet. Het aantal territoria zit de laatste jaren duidelijk in de min. Het Panbos is nog altijd de beste plek, met daarnaast enkele waarnemingen uit Berkheide en Lentevreugd. **Pimpelmees** is een algemene broedvogel, en ook een doortrekker over de telposten, met name in het najaar. In het voorjaar werden er slechts 22 ex gezien over Telpost Berkheide, tegenover 696 ex geteld vanaf De Puinhoop in het najaar. Ook algemene broedvogel de **Koolmees** trekt door. Over Telpost Berkheide werden in het voorjaar 11 ex geteld. Over de Puinhoop in het najaar waren het er 197 ex. Op 26 en 29 oktober werd een **Buidelmees** trekend over De Puinhoop waargenomen. Deze vogels gingen best 'stiekem' langs, zodat ze niet door alle vogelaars die aanwezig waren gezien zijn. De soort kende een heel goed najaar, met verdere waarnemingen in Berkheide op 28 en 31 oktober en 12 november. **Baardmannen** werden gezien van 11 oktober tot en met 12 november. Op Lentevreugd werd de grootste groep gemeld: 20 ex op 16 oktober. Verder waren er waarnemingen in Berkheide, en op 19 oktober vlogen 10 ex over De Puinhoop.

De tegenwoordig zo algemene **Boomleeuwerik** is vanaf februari zingend waar te nemen in Berkheide, de Coepelduynen en Lentevreugd. Van de **Veldleeuwerik** moeten zingende vogels vooral gezocht worden op Lentevreugd en voormalig vliegveld Valkenburg. De soort is nog wel een vrij algemene doortrekker over Telpost Berkheide in het voorjaar en De Puinhoop in het najaar. Van de **Strandleeuwerik** werden in oktober alleen langstreckende ex gezien, met op 16 oktober 4 ex over het strand van de Coepelduynen. Op 12 november zaten 5 ex ter plaatse in Berkheide.

Op 11 april werden de eerste **Oeverzwaluwen** over Telpost Berkheide waargenomen en op 22 september was de laatste waarneming over De Puinhoop. In 2022 werden 25 territoria vastgesteld in Berkheide, wat een mooie toename is ten opzichte van 2021 (4 territoria). De **Boerenzwaluw** is een algemene vogel vanaf april en broedvogel in met name allerlei schuurtjes in ons gebied. Op 13 november werd het laatste ex gezien, over de Coepelduynen. De **Huiszwaluw** werd ook vanaf april waargenomen, met name trekkend langs de telposten. Broedgevallen werden gemeld van Lentevreugd (aan de witte huisjes), De Klei en Rijnfront. Op 4 oktober werden de laatste ex gezien over De Puinhoop. Op 15 mei werd een **Roodstuitzwaluw** waargenomen op Lentevreugd. Na een rondje boven de grote plas verdween de vogel naar noord.

Zwarte Ruiter | Lentevreugd, Wassenaar, 11 april 2022 | HENK ZIELSTRA

Beflijster ♂ | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee, 28 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

20

Strandplevier ♂ | samen met een Drieteenstrandloper | strand Berkheide, Wassenaar, 19 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Cetti's Zanger t/m goudhanen

Marijn Prins

De onstuitbare opmars van de **Cetti's Zanger** zette zich vooral in Berkheide verder voort. Het aantal territoria steeg daar van 19 naar 26. Op zowel Lentevreugd als rond het Valkenburgse Meer werden tot vier zingende vogels op een dag waargenomen. De aantallen **Staatmezen** variëren enigszins per jaar, maar Berkheide had met 16 territoria wel zijn laagste aantal van de afgelopen vijftien jaar. In de Coepelduynen werden juist voor het eerst twee territoria geteld.

Fluiter was zoals gewoonlijk een schaarse doortrekker. De eerste waarnemingen werden gedaan op 30 april, toen ten minste 3 ex in het Panbos aanwezig waren. Ook de andere voorjaarswaarnemingen stammen uit het Panbos, met de laatste 2 ex op 8 mei. Naast een waarneming van 1 ex op 19 augustus in het dennenbos achter de voormalige koffietent in Berkheide, werden er in het najaar 3 ex op 7 september gezien langs het Zwarte Pad. Van **Humes Bladkoning** was er dit jaar één geval: het overwinterende ex langs de Sportlaan in Katwijk, dat daar vorig jaar, op 17 december 2021, al ontdekt was. Deze populaire vogel bleek na 10 januari spoorloos. De liefhebbers van **Bladkoningen** moesten het stellen met (opnieuw) een mager jaar. De eerste, op 12 september in Katwijk aan den Rijn, was er vroeg bij, maar het totaal bleef uiteindelijk steken op ca 15 ex. De meeste vogels werden gezien tussen 21 september en 3 oktober. Er waren ook maar weinig **Bruine Boszangers** dit jaar: 1 ex, in Berkheide op 28 oktober. De vogel liet zich zowaar mooi zien; een buitenkansje voor de excursiegangers die het geluk hadden bij deze vondst aanwezig te zijn! De **Fitis** was er vroeg bij dit jaar: op 16 maart werd de eerste gemeld vanuit de zeereep bij Katwijk, een record voor ons gebied. Met 357 territoria is deze soort de talrijkste broedvogel van Berkheide. De laatste waarneming dateert van 30 september. Ook **Tjiftjaf** is een zeer algemene broedvogel, die bovendien in de lift zit: 281 territoria in Berkheide dit jaar, 100 meer dan tien jaar geleden! In de Coepelduynen werd met 15 territoria het hoogste aantal ooit geteld. Zoals gebruikelijk waren er ook enkele waarnemingen van overwinteraars. Een zeldzame 'phyllo' met ook maar weinig waarnemingen dit jaar is **Siberische Tjiftjaf**. Het betreft drie winterwaarnemingen van twee individuen: 1 ex op 1 februari (Katwijk aan Zee) en 1 ex op 5 en 21 december (Berkheide).

Ook van de **Rietzanger** werd dit jaar de vroegste waarneming in het gebied ooit gedaan: een zingende vogel bij het Valkenburgse Meer op 22 maart. De aantallen territoria in Berkheide en Lentevreugd bleven ongeveer stabiel. **Kleine Karekiet** had daarentegen opnieuw een mager jaar in Berkheide, met zelfs het laagste aantal territoria (97) in dertig jaar. Op Lentevreugd fluctueert het aantal sterker en was er dit jaar een opleving na de dip van vorig jaar. De veel minder algemene **Bosrietzanger** bleef stabiel aanwezig. Het eerste zingende exemplaar van deze notoire laatkomer werd niet eerder zo laat waargenomen: op 25 mei pas. Dit jaar werd opnieuw een **Orpheusspotvogel** waargenomen in Berkheide, een zingend exemplaar op 18 juni. Helaas bleef het bij deze ene waarneming. De eerste **Spotvogel** keerde terug uit zuidelijk Afrika op 13 mei, een gebruikelijke datum voor de soort. De aantallen territoria in Berkheide en Lentevreugd

Zwarte Roodstaart | Berkheide, Wassenaar, 15 april 2022
| THIJS SCHIPPER

Strandplevier ♂ | strand Berkheide, Wassenaar, 19 april 2022
| GIJSBERT TWIGT

Een nieuwe voor Katwijk, én eerste voor Nederland?

Zit er een nieuwe soort voor Katwijk in de pijprijn? En wordt die dan zelfs een eerste voor Nederland? Het zou zomaar kunnen. Determinatie-goeroe Nils van Duivendijk en barmsijzenfanaat en fotograaf Chris van Rijswijk hebben namelijk in de laatjes van Naturalis een balg van een barmsijs ontdekt die in Katwijk is verzameld en die misschien een Witstuitbarmsijs is.

Zomer 2022 kwam het 'Handboek Europese vogels' van Nils van Duivendijk uit. Een enorme pil, gesplitst in twee delen, die met behulp van foto's alle determinatie-kenmerken in beeld brengt. De beeldredactie is gedaan door onze eigen Marc Guyt van fotobureau AGAMI en de opmaak is van Sam Gobin. Ook wie denkt wel meer dan genoeg vogelgidsen in huis te hebben moet dit boek toch eens bekijken...

Op de cover van deel 2, de zangvogels, prijkt een geweldige foto van een barmsijs, en wel een Groenlandse Witstuitbarmsijs *Acanthis hornemanni hornemanni*. Het moet haast wel de favoriete vogelsoort van Chris van Rijswijk zijn; tien jaar geleden heeft hij er een week voor in de kou gezeten in Groenland. Zie daarover de blog op zijn website www.birdshooting.nl.

Samen met Nils bezocht Chris vorig jaar zomer (2022) museum Naturalis in Leiden om de daar aanwezige balgen van barmsijzen te bestuderen. Dat bleken er niet weinig. Maar liefst dertien volle dozen met allemaal barmsijsjes; Kleine en Grote en natuurlijk ook Witstuitbarmsijzen. Ze keken naar soort-, leeftijds- en geslachtskenmerken en maakten aantekeningen.

Tijdens deze leerzame ochtend kwamen ze in een doos met vele tientallen balgen van Grote Barmsijzen een wat afwijkende vogel tegen. Verzameld op 27 oktober 1844, te... Katwijk! Volgens Nils en Chris zou dat best wel eens een Witstuitbarmsijs *Acanthis hornemanni* kunnen zijn, van de ondersoort *exilipes*, de ondersoort die we in Nederland als dwaalgast kunnen tegenkomen. Onder andere de roze borst (in plaats van rood) wijst daarop, en het ontbreken van streepjes in de onderstaartdekveren.

Geen gelopen race

Nils gaat de vogel indienen bij de CDNA. Mocht de vogel aanvaard worden, dan zou dat een nieuwe soort voor Katwijk zijn. Omdat volgens de Dutch Avifauna op de website van de Dutch Birding Association de eerste Witstuitbarmsijs voor Nederland op 3 december 1910 werd vastgesteld (dood gevonden in Amersfoort)

zou de Katwijkse vogel van 1844 met terugwerkende kracht 'by far' de eerste voor Nederland kunnen zijn.

Maar het is nog geen gelopen race. De witte stuit is niet echt spectaculair. Aan de bovenkant grenst die ook niet ter hoogte van de middelste tertial, wat wel wenselijk zou zijn. Ook is de vogel wat 'buff' en niet zo koud gekleurd als een echt lekkere Witstuitbarmsijs. Wellicht komt dit door de ouderdom van de balg. En daarnaast kunnen Witstuitbarmsijzen in het nog verse verenkleed in oktober behoorlijk buff zijn. De vraag is dus: zit de stokoude balg van deze barmsijs uit Katwijk in het goede doosje of niet? Wordt vervolgd!

Ringbaan

In de Vogels van Katwijk' (Arnold Meijer e.a. 1996) wordt de Witstuitbarmsijs genoemd in de bijlage met in Katwijk waargenomen dwaalgasten die (helaas) niet zijn ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) of zijn afgewezen.

Op 4 januari 1976 werd 1 ex gezien in een groep van zo'n 50 Grote Barmsijzen in de zeereep ter hoogte van De Puinhoop. Waarnemer: René van Rossum, die nu zegt dat de zeer lichte vogel er echt uit knalde en dat het er ongetwijfeld eentje was. Helaas haalt deze de officiële lijst dus niet.

Bij de andere twee waarnemingen gaat het nota bene om ringvangsten:

- november 1986 ringvangst op ringbaan De Beer, in Berkheide
 - 19 december 1990 ringvangst op ringbaan De Beer, in Berkheide
- Maarten Verrips, jarenlang assistent van De Beer vond de waarneming van 1990 in een oud waarnemingenboekje van De Beer terug. Hij was er toen zelf niet bij. Over deze Witstuitbarmsijs wordt gemeld: 12,5 gram, vrouwtje, eerste kalenderjaar, WS = Wasenaarse Slag, 19/12. Er werden op die dag en de dagen ervoor en erna ook (minstens) zes Grote Barmsijzen zijn gevangen.

Jammer natuurlijk dat De Beer deze vogels niet via de officiële kanalen heeft doorgegeven. En wat zonde dat er toen geen foto's zijn gemaakt.

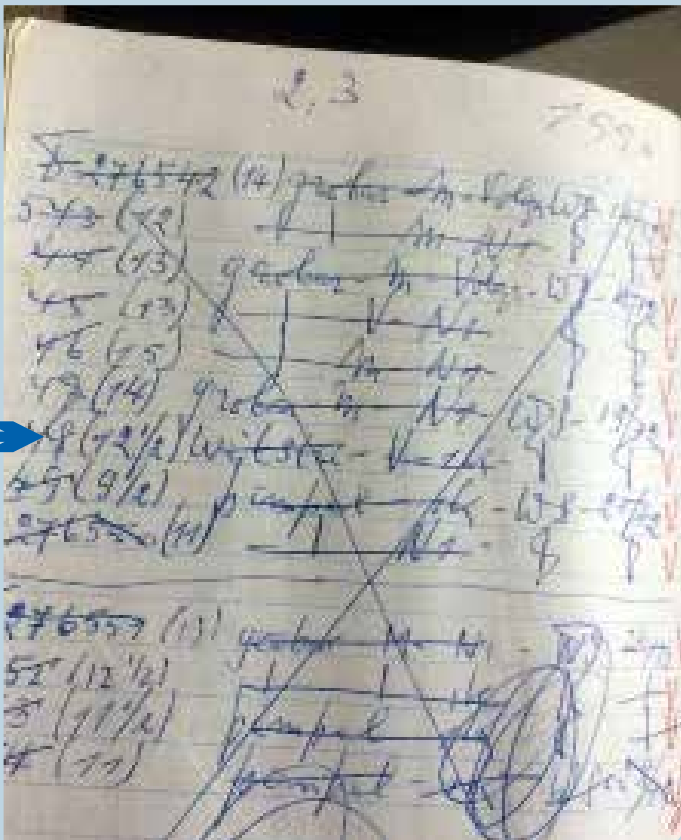
| GUISBERT VAN DER BENT

Een adult mannetje, gelabeld als Grote Barmsijs en verzameld in Katwijk op 27 oktober 1844. Let op de roze kleur op de borst (in plaats van rood) en het ontbreken van streepjes in de onderstaartdekveren | CHRIS VAN RIJSWIJK

Een volgens Nils van Duivendijk en Chris van Rijswijk 'perfect' adult mannetje **Witstuitbarmsijs** (ondersoort *exilipes*), verzameld op 24 januari 1896 in Rusland, en ter vergelijking de mogelijke *exilipes* Witstuitbarmsijs van Katwijk (onder). Opgemerkt wordt dat in januari een Witstuitbarmsijs 'kouder' oogt, door sleet, dan in oktober. In vers kleed kunnen Witstuitbarmsijsen behoorlijk buff zijn. Ook door de ouderdom van de balg van de Katwijkse vogel kan de kleur wat 'doorrookt' zijn geworden | CHRIS VAN RIJSWIJK

Aantekeningen van ringer Herman de Beer uit december 1990, inclusief de vermelding van een gevangen en geringde **Witstuitbarmsijs** op de voormalige ringbaan in Berkheide.

handhaafden zich ook rond hun gebruikelijke niveau. De **Sprinkhaanzanger** liet een duidelijke toename zien in Berkheide: met 33 territoria zo'n 12 meer dan gemiddeld. In Lentevreugd en de Coepelduynen bleef het aantal stabiel. De **Snor** blijft een zeldzame soort in het gebied, met opnieuw 1 territorium op Lentevreugd (30 juni tot 5 juli) en verder geen waarnemingen. De stand van de algemene **Zwartkop** bleef in alle gemonitorde gebieden gelijk. Winterwaarnemingen waren schaars en werden alleen in november en december gedaan. Bij de **Tuinfluiter** is er wél iets gaande. Het aantal getelde territoria in Berkheide steeg naar een volgend record: 87. Op Lentevreugd en in de Coepelduynen bleef de stand stabiel. Er werd één **Sperwergasmus** waargenomen dit jaar, op 11 september in Berkheide. De vogel werd alleen gehoord. De stand van de **Braamsluiper** als broedvogel vertoonde geen bijzondere ontwikkelingen. Bijzonder is wel de waarneming van een mogelijke **Siberische Braamsluiper** op 4 november in de Coepelduynen. De vogel is gefotografeerd en het bruin op de achterkruin en de late datum zijn indicatief voor de oostelijke braamsluipertaxa. Maar bij gebrek aan DNA-bewijsmateriaal is deze vogel helaas niet met zekerheid te determineren. De **Grasmus** is met dit jaar 341 territoria opnieuw de een-na-talrijkste soort van Berkheide. Eind mei werd hier enige tijd een exemplaar waargenomen dat zeer afwijkend zong, met het schorre timbre van een Oeverzwaluw.

Vuurgoudhaan - altijd fijn om tegen te komen - laat landelijk recent een flinke aantalstoename zien, zowel als broedvogel als als wintergast. Een broedgeval lijkt er in ons gebied nog niet in te zitten (er waren ook dit jaar geen waarnemingen in mei, juni en juli), maar als doortrekker en overwinteraar is de soort tegenwoordig des te talrijker. Van begin september tot begin maart kun je hun hoge roepjes in allerlei struwelen treffen - mits je gehoor dat nog toelaat. Op 14 september werd een groep van 12 ex waargenomen in Berkheide. **Goudhanen** waren in 2022 opnieuw dun gezaaid. De aantallen doortrekkers en wintergasten waren laag. Er werden 2 territoria vastgesteld: 1 in Berkheide en 1 in Rijksdorp.

Winterkoning t/m vliegenvangers

Wim Langbroek en Marcel van Weeghel

De **Winterkoning** is het hele jaar door te vinden in ons gehele waarnemingsgebied. Het aantal territoria verschilt wel over de jaren, waarschijnlijk sterk afhankelijk van hoe streng de winter was. Het aantal territoria in Berkheide zit vanaf 2014 jaarlijks boven de 140. In 2022 ging het om 187 territoria. In de Coepelduynen werd met 9 territoria het hoogste aantal sinds de gestandaardiseerde broedvogelmonitoring vanaf 2017 vastgesteld. De landelijke aantallen van de **Boomkruiper** nemen al een tijd toe, mede door het ouder worden van de Nederlandse bossen. In Berkheide is het aantal territoria de laatste tien jaar vrij stabiel. De **Boomklever** is in ons waarnemingsgebied een stuk zeldzamer. Het gros van de waarnemingen komt uit het Panbos en Rijksdorp. Opvallend was een zwervende vogel die in de zomermaanden enkele keren werd opgemerkt in zuidelijk Berkheide. Binnen de gemeente is de **Spreeuw** in het bebouwde gebied nog steeds een algemene broedvogel. In Berkheide bereikte de soort met slechts 2 territoria echter een dieptepunt sinds

Startmees | Berkheide, Wassenaar, 11 juni 2022
| MARIJN PRINS

het jaar 2000. Tijdens de trek kunnen vooral in oktober en november enorme aantallen langsvliegende vogels worden gezien. De beste dag was 27 oktober, met 86.750 ex over De Puinhoop.

In voor- en najaar werden er weer **Beflijsters** waargenomen, met zoals gebruikelijk de meeste waarnemingen uit april en oktober. De meeste waarnemingen komen uit Berkheide. In het voorjaar zijn de aantallen veel hoger dan in het najaar. Op 12 april vlogen 135 ex over Telpost Berkheide, een dagrecord! Landelijk is het de derde beste dag ooit. Het vorige record over Telpost Berkheide was met 67 ex op 19 april 2019 de helft minder. De **Merel** luidt met zijn schitterende zang ieder jaar al vroeg het voorjaar in. De broedvogeltellingen in Berkheide leverden dit jaar slechts 146 territoria op, het laagste aantal sinds 2003. Voor de trek zijn oktober en november de beste maanden. De beste dag was 31 oktober met 82 ex over De Puinhoop. In de wintermaanden hebben de waarnemingen van **Kramsvogels** betrekking op enkele tot tientallen vogels. De laatste van het voorjaar vloog op 10 mei over Telpost Berkheide. De eerste van het najaar vloog al op 11 augustus over Lentevreugd. De beste dag van het najaar was 19 oktober, met 13.500 overvliegende 'krammers' over De Puinhoop. Ook voor de **Koperwiek** was 19 oktober de beste dag, met 110.000 overvliegende vogels. De laatste van het voorjaar vloog op 1 mei over Berkheide. De eerste vogels van het najaar vlogen op 20 september over Berkheide. Overvliegende **Zanglijsters** werden opgemerkt tijdens de voor- en najaarstrek. De beste dag in het voorjaar was 12 april, met maar liefst 748 overvliegende vogels. In het najaar vlogen op 4 oktober 860 ex over De Puinhoop. Het aantal territoria in Berkheide schommelt de laatste vijftien jaar tussen de 30 en 60. Berkheide en Lentevreugd leverden beide een territorium op van de **Grote Lijster**. Tijdens de voor- en najaarstrek werden enkele tientallen overvliegende ex opgemerkt.

Grauwe Vliegenvangers werden waargenomen van 6 mei tot 11 oktober. Berkheide leverde twee territoria op. Van de

Bonte Vliegenvanger was er slechts één waarneming uit het voorjaar, op 19 april in de Coepelduynen. In het najaar volgden tussen 10 augustus en 2 oktober bovengemiddeld veel meer waarnemingen. Op 18 augustus werd een groepje van 6 ex tezamen gezien in Berkheide, druk foeragerend in de avondschemer, voor aanvang van de nachttrek. De **Roodborst** was met 70 territoria in Berkheide en met 3 territoria in zowel Lentevreugd als de Coepelduynen stabiel aanwezig ten opzichte van andere jaren. De **Blauwborst** wordt vanaf half maart voornamelijk waargenomen in Berkheide en op Lentevreugd. In Berkheide was sprake van een aardige toename van het aantal broedparen ten opzichte van 2021: 37 vastgestelde territoria tegenover 29 in 2021. Op Lentevreugd bleef de stand ongeveer gelijk met 5 territoria. **Nachtegaal** is zeer stabiel aanwezig in ons gebied. In Berkheide werden 253 territoria vastgesteld, precies het gemiddelde aantal van de afgelopen tien jaar. De **Zwarte Roodstaart** werd op januari na iedere maand waargenomen in ons gebied. In de trektijd wordt deze soort eigenlijk overal waargenomen: zowel in Berkheide als op De Puinhoop, maar ook in o.a. de Buitenwatering en Rijnsoever. De beste locatie om **Gekraagde Roodstaarten** te zien is Berkheide. De soort is hier met 40 territoria aanwezig. Op Lentevreugd werd 1 territorium vastgesteld. Het **Paapje** werd alleen in de doortrekmaanden waargenomen: van half april tot half mei en van begin augustus tot eind september. In het najaar werden in de eerste week van september relatief hoge aantallen gezien. Zo waren er op Lentevreugd op 1 september waarschijnlijk 27 ex aanwezig en werden op 7 september 20 ex in de Coepelduynen gemeld. De **Roodborsttapuit** werd iedere maand waargenomen. Door de milde winters trekt deze niet altijd meer weg uit ons gebied. Het aantal broedparen bleef stabiel in zowel Berkheide, Lentevreugd als de Coepelduynen. In Berkheide werden 83 territoria vastgesteld en in Lentevreugd en de Coepelduynen beide 17 territoria. Van de **Tapuit** werden dit jaar 2 territoria vastgesteld in de Coepelduynen, maar er waren geen aanwijzingen voor een daadwerkelijk broedgeval. In voor- en najaar werden iets minder doortrekkers waargenomen dan in voorgaande jaren. **Woestijntapuit** was een langverwachte nieuwe soort voor Katwijk e.o. Deze dwaalgast werd op 23 oktober waargenomen op het strand van Berkheide ter hoogte van de voormalige koffietent. De waarneming kwam pas iets later door, dus de vogel is alleen door de ontdekker gezien. In Nederland worden tegenwoordig vrijwel jaarlijks één tot enkele exemplaren gevonden, meestal in oktober en november.

Mussen t/m piepers en kwikstaarten

Gijsbert Twigt

Van **Ringmus** zijn alleen waarnemingen gedaan in maart en april, en van oktober t/m december. In het voor- en najaar betreffen waarnemingen vooral overvliegende ex over de telposten. Het hoogste aantal betreft 43 ex op 12 oktober over De Puinhoop. Vogels aan de grond werden opgemerkt bij de Kloosterschuur in Rijnsburg en bij de Berghstichting. **Huismussen** bevinden zich jaarrond op verschillende locaties in Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg. Buiten de bebouwde kom is de soort te vinden bij Hotel Duinoord, het bad-

Temmincks Strandloper | voormalig vliegveld Valkenburg, 22 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Drieteenstrandlopers rechts in prachtig zomerkleed | strand Katwijk aan Zee, 24 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Rosse Grutto's en Regenwulp | naar noord over zee, Katwijk aan Zee, 24 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Rosse Grutto | strand Katwijk aan Zee, 24 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

paviljoen aan de Wassenaarse Slag, camping Zuidduinen, in De Mient en bij de manege onderaan De Puinhoop. **Heggenmus** is praktisch overal te vinden in tuinen, groenstroken en de duingebieden. In maart piekt het aantal zingende vogels, waarna in september en oktober de aantallen doortrekkers toenemen. De Puinhoop noteerde een aantal van 262 ex in het najaar.

Alle waarnemingen van **Engelse Kwikstaart** werden gedaan van half april tot half mei. Overvliegende ex werden vooral opgemerkt vanaf de telposten. Waarnemingen van vogels aan de grond komen van Lentevreugd, uit Berkheide, de Coepelduynen en de polders. **Gele Kwikstaarten** kwamen ook vanaf half april binnendruppelen. Telpost Berkheide was goed voor 667 ex in het voorjaar. De Puinhoop kwam uit op een totaal van 621 ex in het najaar. **Noordse Kwikstaart** werd op slechts twee dagen waargenomen. Op 9 mei vloog een ex over Telpost Berkheide en werd een vogel aan de grond opgemerkt op het terrein van voormalig vliegveld Valkenburg. Op 15 mei vlogen minstens 3 ex over Berkheide en 2 ex over Lentevreugd.

Grote Gele Kwikstaart is in de winterperiode te vinden langs watergangen in de bebouwde kom en daarbuiten. Tot 26 maart werden langstreckende vogels waargenomen, met in totaal 17 ex langs Telpost Berkheide. Begin september werden de eerste najaarstrekkers weer gezien, waarbij De Puinhoop 354 ex opleverde, waaronder 76 ex op 9 oktober (derde dag ooit). **Rouwkwikstaarten** trokken vanaf eind februari door richting de broedgebieden in Groot-Britannië. Vogels aan de grond werden gezien op Lentevreugd, in Berkheide, De Mient en in de Binnenwatering. Telpost Berkheide was goed voor 9 langstreckende ex. Na eind mei is de soort niet meer waargenomen. Langs Telpost Berkheide werden 672 **Witte Kwikstaarten** geturfd, terwijl De Puinhoop op een totaal van 300 ex stakte.

Grote Piepers werden tweemaal in het voorjaar gemeld. Op 12 april vloog een ex over Telpost Berkheide, evenals op 10 mei over Lentevreugd. De eerste van het najaar vloog op 22 september over De Puinhoop, gevolgd door overvliegende ex op 4 oktober, 9 oktober (2 ex), 10 oktober (2 ex), 19 oktober (2 ex), 27 oktober en 30 oktober. Op 9 oktober vloog een ex over Lentevreugd, op 26 en 28 oktober en 13 november over Berkheide. Op 28 oktober vloog er ook een vogel over het strand. Op 27 oktober werd een vogel opgestoten op het terrein van het Zeehospitium en op 30 oktober was ten minste 1 ex, mogelijk 2, aanwezig in de Coepelduynen. De eerste **Duinpieper** vloog op 12 augustus over Rijnsburg. Op 19 augustus was een vogel kort ter plaatse op Lentevreugd, waarna nog twee waarnemingen volgden vanaf de Puinhoop op 22 augustus en 9 september. De laatste zat op 11 september ter plaatse in de Coepelduynen. Het aantal **Graspiepers** in het voorjaar langs Telpost Berkheide bleef steken op 4.752 ex. De beste dag was 12 april, met 1.988 ex. De najaarstrek leverde zoals gebruikelijk flink hogere aantallen op, met in totaal 19.367 ex langs De Puinhoop. De broedpopulatie in Berkheide deed het opvallend goed met 67 territoria dit jaar. **Boompiepers** kwamen vanaf half april terug uit de wintergebieden. Telpost Berkheide behaalde een respectabele eindstand van 255 ex in het voorjaar. 12 april leverde hier een dagrecord op met maar liefst 151 ex! Langs De Puinhoop vlogen in het najaar in totaal 132 ex. Het aantal getelde territoria in

Paapje ♂ | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee, 28 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Tuinfluitier | Berkheide, Wassenaar, 30 april 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Holenduif | Telpost Berkheide, Wassenaar, 8 maart 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Kievit | Berkheide, Wassenaar, 15 april 2022 | THIJS SCHIPPER

Zwarte Wouw | Vlaggeduin, Berkheide, Katwijk, 16 april 2022 | Ed SCHOUTEN

Draaihals | Vrieze Wei, Berkheide, Katwijk aan Zee, 27 april 2022
| JACCO VAN BEELEN

Visarend | Berkheide, Wassenaar, 24 april 2022
| Ed SCHOUTEN

In 1967 in Berkheide

De eerste gefilmde Kuifduiker in Nederland

Er is voor alles een eerste keer. In het boek 'Coepelduynen op de kaart' (Van Ommering e.a. 2022) wordt in het hoofdstuk over wintervogels de eerste Kuifduiker voor Nederland genoemd, op 18 maart 1844 bij de Uitwatering van Katwijk. De bekende vorser van de ornithologische geschiedenis Ruud Vlek voerde deze waarneming in september 2022 in op waarneming.nl en schreef daarbij:

"Eerste geval voor Nederland, geschoten door Hermann Schlegel (1804-1884), vermeld in zijn Naamlijst der tot heden in de Nederlanden in den wilden staat waargenomen vogels, in Bouwstoffen voor eene fauna van Nederland deel I, 1853 pagina 93. Collectie NCB Naturalis, Leiden." Het bleek een sub-adult vrouwtje.

Primeur

Van het een komt het ander. Er blijkt namelijk nog een primeur voor het Katwijkse waarnemingsgebied met deze soort: de eerste filmbeelden, in kleur, van een zomerkleed Kuifduiker in Nederland, in 1967 in het duingebied Berkheide onder Katwijk. Dat er toen gefilmd is wordt vermeld in onder meer 'De Vogels van Katwijk' uit 1996 en 'Bijzonder Berkheide' uit 2017, maar dat dit best wel bijzondere beelden zijn werd ook weer door Ruud Vlek onder onze aandacht gebracht.

Hij schrijft: *"Aan het eind van zijn lezingen vertoonde natuurpublicist en -filmer Jan P. Strijbos altijd nog wat speciale opnamen van bijzondere vogelsoorten. Dit om toe te werken naar een klaterend applaus aan het slot van zijn verhaal. Op 11 juni 1967 filmde Strijbos in het Leidse duinwaterwingebied Berkheide onder Katwijk een daar al voor het derde jaar overzomerende Kuifduiker. Deze trok daar op met een Geoorde Fuut. Een uitgelezen kans om de beide futensoorten samen op film te zetten."*

Prachtkleed

Hoe kwam de toen de op de toppen van zijn roem verkerende Strijbos (1891-1983) in Berkheide terecht? Het verhaal daarover begint al twee jaar eerder, in 1965, en is uit de aan mij nagelaten vogeldagboeken van de Katwijkse vogelaar Jo Rampen (1915-2006) te destilleren. Het geeft een mooi beeld van het vogelen in het pre-digitale tijdperk, voor de jongste vogelaars van nu ongetwijfeld met prehistorische trekken. Op maandag 19 april 1965, het is tweede paasdag, schrijft Rampen over een winderige en winterse ochtend in Berkheide, die gaandeweg 'een prachtige ochtend' werd. Dat komt met name omdat Rampen in de plas 'direct ten noorden van het tegelpad, bij de muur' zijn eerste Kuifduiker in zomerkleed ziet. Er wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de vogel, die tot en met 20 september continu aanwezig blijft in Berkheide. Niet steeds op dezelfde plas, want later 'op een der plassen ten zuiden van de muur'. Het is niet duidelijk welke plassen precies bedoeld worden; in die tijd waren er ten zuiden van de muur (kavels 6 en 5) nog zeker vier grote plassen, waarvan er nu na alle regeneratie-activiteiten nog maar eentje van over is: de plas direct ten zuiden van de muur. Op 1 mei 1965 zit er ook een Geoorde Fuut in prachtkleed in Berkheide in het 'drieplassengebied', het gebied van het huidige Grote Meer en Jan Parlebos, dus dat is echt op een andere locatie. Op 5 mei zit deze vogel er nog steeds, maar dan houden de waarnemingen op. De Kuifduiker blijft veel langer. Op 6 augustus begint het prachtkleed te slijten, en Rampen geeft een beschrijving van deze overgang naar het winterkleed. Tot en met 20 september is de vogel aanwezig. Rampen stuurt een kaartje met een beschrijving, alle datums en medewaarnemers (er waren enkele prominente

Kuifduiker met Geoorde Fuut in Berkheide in juni 1967
Still uit het filmpje | JAN P. STRIJBOS

vogelaars wezen kijken) naar dhr. M. J. (Bik) Tekke uit Den Haag, die toen blijkbaar de bijzondere waarnemingen bijhield voor de Nederlandse Ornithologische Unie. Rampen was van 18 mei tot 24 juli zelf niet ter plaatse, maar schrijft: *"De leden van de Katwijkse Vogelwacht, die ik op de vogel geattendeerd had, vertelden me evenwel dat ze de vogel vanaf het voorjaar tijdens mijn afwezigheid gedurende de hele zomer gezien hebben."*

Temmincks Plas

In 1966 zit een/de Kuifduiker al op 3 april op een meer in het gebied van de drie plassen, die op 24 april 'al aardig op kleur' is. Op 30 april zit de vogel in de 'Guytjesdel', toen nog een grote plas en nu een duinvallei, en is dan 'omtrent het prachtkleed'. Op 11 juni had de vogel zich verplaatst naar wat Rampen de 'Temmincks Plas' noemt en de vogel, in volledig zomerkleed, zit daar op een zogeheten speelnest. Al op 17 juli is de vogel weer lelijker aan het worden. Tot 11 september is de vogel aanwezig, op het laatst in de Guytjesdel en in winterkleed. Rampen meldt deze tweede overzomerings van de Kuifduiker op een vogelaarsbijeenkomst op 20 november 1966 in Artis, waar Strijbos filmbeelden vertoont van onder andere zijn reis naar Turkije.

Op tijd

In 1967 wordt de Kuifduiker (we gaan er inmiddels maar van uit dat het steeds dezelfde vogel is) pas op 15 mei aangetroffen, op dezelfde plas waar de vogel het voorgaande jaar meestal was. Met de 'Temmincks Plas' bedoelt Rampen hoogstwaarschijnlijk de grote plas direct ten noorden van de Boerendel, te zien vanaf het fietspad. In 'Dwars door de Duinen' (Van der Bent 2002) wordt dit gebied Knolletjesdel/Leen van Klazedel genoemd. Vogelaars spraken vroeger wel van het 'Niermeer', gezien de vorm van de plas. Inmiddels is het een natte duinvallei. Op 3 juni komt er ook een Geoorde Fuut in prachtkleed bij. Op 5 juni dreef de Geoorde Fuut in de nabijheid van de Kuifduiker. Rampen schrijft: *"Zo nu en dan riep de Geoorde Fuut; hij rekte dan z'n hals. De roep klonk als een zacht, maar toch duidelijk, enigszins gerekt, wat oplopend 'fie-iep' of 'fuu-iep, de 'p' duidelijk afzonderlijk uitkomend. De Kuifduiker, na aanvankelijk wat op de plas rondgedreven te hebben, lag tenslotte rustig tussen de ruigte aan de rand van de plas."*

Zondag 11 juni (abusievelijk 12 juni in het dagboek) gaat Rampen met Jan P. Strijbos Berkheide in, om de Kuifduiker te filmen. Deze zwom 'merkwaardigerwijs' weer tezamen met de Geoorde Fuut. *"Jan P. maakte 12 m. film, waarvan de vertoning 3 minuten in beslag zal nemen. Eenmaal hoorde ik de Geoorde Fuut roepen. Jan P. zag*

dat de Geoorde Fuut agressief tegen de Kuifduiker optrad, hoewel ze overigens in elkaars nabijheid verbleven, zo nu en dan dicht bij elkaar in dezelfde richting opzweven of ronddreven. Ze doken ook dikwijls.”

Gezien het voorkomen in de voorgaande twee jaren, tot half september, is het opvallend dat op 18 juli 1967 beide vogels al niet meer worden aangetroffen. Strijbos is mooi op tijd geweest voor z'n beelden. Hij laat het filmpje in op 3 november bij hem thuis aan Rampen zien, als voorprogrammaatje voor zijn nieuwe film over de Waddeneilanden. Rampen vond het filmpje 'goed geslaagd'. Het is alleen bijzonder jammer dat Strijbos voor geen enkel beeld van de omgeving heeft gezorgd; je ziet alleen de twee vogels en water. Het filmpje had bij wijze van spreken overal geschoten kunnen zijn.

Bewaard

Ruud Vlek voerde in september 2022 ook deze waarnemingen van 1967 (op basis van de filmbeelden en diverse correspondentie) in op waarneming.nl en schreef daarbij onder meer:

“De in 1965 en 1966 overzomerende vogel (Limosa 39: 135; 40: 14 en 42: 37) keerde in 1967 voor het derde jaar terug, en trok toen schijnbaar gepaard op met een Geoorde Fuut. Jan P. Strijbos filmde dit paar Kuifduiker x Geoorde Fuut. De opnamen zitten op een filmrol bewaard door het Museon (thans One Planet) in Den Haag, na de film ‘Onze meeuwen’ (Museon 1192). Strijbos vermeldt de filmopnamen in een brief aan zijn vriend Menno Luikinga d.d. 12 juni 1967: “Gisteren ging ik naar Katwyk, waar onze vriend Jo Rampen een kuifduiker en een geoorde fuut had waargenomen. De beide vogels waren steeds by elkaar en ik wist met de 30 c.m. teelens de beide vogels samen te filmen. Ben benieuwd hoe dat stukje film is geworden. Er was geen zon, maar het licht was voldoende en ik filmde vanaf statief.” (archieff Strijbos in Heimans en Thijssse Stichting).”

Voor het bewuste filmpje: zie <https://vimeo.com/760789635>. Bij de waarneming staat ook een link naar Youtube. Er is een cassettebandje uit 1978 opgedoken met gesproken commentaar van Strijbos zelf op de filmbeelden, en er wordt aan gewerkt om deze onder het filmpje te zetten. Ruud houdt zich aanbevolen voor vroegere (kleuren)foto's van Kuifduiker in Nederland, dus van voor 1967, bijvoorbeeld in een vogelkalender of in een fotocollectie.

Steeds minder

In het in 2021 verschenen boek 'Verschenen of verdwenen, ruim een eeuw Nederlandse broedvogels in beweging' van Sovon Vogelonderzoek Nederland komt ook de Kuifduiker voor, in het hoofdstuk over onregelmatige, incidentele en mogelijke nieuwe of verdwenen broedvogels. De gebeurtenissen in Berkheide in 1967 worden niet genoemd. Wel drie mengparen Kuifduiker met Geoorde Fuut: in 1985 bij Ossendrecht (1 jong!) en in 1999 en 2016 in het Dwingelerveld (alleen nestbouw). De enige broedpoging van een

Kuifduiker met Kuifeend op het Grote Meer/Nieuwe Plas in Berkheide in mei 2012. Dichter bij het volledige zomerkleed van de vogel uit 1967 zijn we nog niet gekomen | RENÉ VAN ROSSUM

zuiver paar Kuifduikers was in 2001 aan het Ter Apelkanaal. Beelden van Kuifduikers zijn er tegenwoordig te kust en te keur; op waarneming.nl is er geen doorkomen meer aan. De Kuifduikers zelf worden in onze contreien steeds schaarser. Op de cover van de Strandloper, het blad van onze Noordwijkse burens, van december 2022 prijkt een Kuifduiker in winterkleed, een geweldige plaat van René van Rossum, gemaakt op het Valkenburgse Meer op 13 januari 2022. Jelle van Dijk schrijft bij deze voorplaat over deze wintergast in Nederland: *“En het worden er steeds minder. Dat zien we niet alleen aan de aantallen in de vanouds bekende gebieden als het IJsselmeergebied en het Deltagebied, maar ook aan de aantallen die we vanuit de zeetrekhut in voor- en najaar bij Noordwijk zien passeren. Het heeft vrijwel zeker te maken met de opwarming, waardoor tegenwoordig in vrijwel elke winter de Oostzee en de Deense wateren ijsvrij blijven.”*

De afgelopen tien jaar is de Kuifduiker in het Katwijkse waarnemingengebied best zeldzaam. De jaarverslagen van De Duinstag melden vooral waarnemingen van vogels over/in zee voor Savoy. Voor 2013: 2 waarnemingen, 2014: 1 waarneming, 2015: zes waarnemingen van vogels over zee en een verblijvende vogel op het Valkenburgse Meer, 2016 was een blanco jaar, 2017: 1 waarneming, 2018: 3 waarnemingen; 2019: 4 waarnemingen; 2020: 1 waarneming; 2021: 2 waarnemingen en in 2022 een vogel tot en met 28 maart 2022 op het Valkenburgse Meer die ontzettend veel mensen trok.

Als er steeds minder in de winter komen, dan zullen zomerwaarnemingen zoals die in Berkheide in de jaren zestig helemaal wel zeldzaam worden. Dichtbij kwam de Kuifduiker die begin mei 2012 op het Grote Meer werd ontdekt en daar enkele dagen bleef. Deze vogel was bijna maar zeker nog niet helemaal in zomerkleed.

| GIJSBERT VAN DER BENT

De populaire **Kuifduiker** op het Valkenburgse Meer in begin 2022, in het kleed zoals we deze soort in onze contreien het meest zien

| RENÉ VAN ROSSUM

Wespendief | Katwijk aan den Rijn,
21 augustus 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Visarend | Katwijk aan den Rijn,
11 september 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Berkheide was dit jaar nog hoger dan vorig jaar en met 33 zelfs het hoogst sinds 1985. De eerste **Siberische Boompieper** van het jaar was een vroege: op 22 september vloog een ex over De Puinhoop waarvan de roep is opgenomen. Dit is een evenaring van de vroegste najaarswaarneming ooit voor Nederland. Na deze vogel volgden nog vier waarnemingen van overtrekkende vogels met overtuigend bewijs op 9 en 15 oktober en 11 en 12 november. Verder werden nog drie mogelijke ex gehoord waarvan geen (overtuigende) opnames konden worden gemaakt. Een **Roodkeelpieper** vloog op 21 april langs Telpost Berkheide. Voor Katwijkse begrippen is een aprilwaarneming een unicum te noemen. Het najaar leverde nog twee waarnemingen op met bewijs, namelijk een ex op 23 september over de Coepelduynen en Berkheide, terwijl op 14 oktober een ex kort ter plaatse zat in de Coepelduynen. In de wintermaanden werden enkele **Waterpiepers** gemeld van Lentevreugd, De Kooltuin en in Berkheide, steeds tot maximaal 3 ex. Eind maart werden ex in zomerkleed waargenomen. 15 april werd de laatste voorjaarswaarneming gedaan, waarna de eerstvolgende melding was op 24 september. Een **Oeverpieper** zat op 26 februari in de Binnenwatering. Langs Telpost Berkheide vlogen gedurende het voorjaar 16 ex. Vanaf half september werden de eerste najaarstrekkers weer gezien. 2 ex zaten op 20 september in de Buitenwatering en op 15 oktober was 1 ex ter plaatse op het strand van de Coepelduynen. Vanaf De Puinhoop werden 18 doortrekkers geteld.

Vinken en gorzen

Menno van Duijn

Bulksoort **Vink** liet ook dit jaar weer een toename zien in het aantal waarnemingen, met een derde recorddag voor Telpost De Puinhoop op 26 oktober met 69.120 ex. **Kepen** waren er dit jaar beduidend minder, met slechts een vijfde van het aantal vogels ten opzichte van 2021. Het hoogste aantal was 930 overvliegende vogels over De Puinhoop op 19 oktober. De **Appelvink** leek met een flinke opmars bezig te zijn in de vorige decade, maar die stagneerde in de laatste jaren. Dit jaar was er zelfs een kleine afname van het aantal waarnemingen. De meeste waarnemingen komen uit zuidelijk Berkheide en dan vooral van de telpost, waar in het voorjaar regelmatig (vaak in paarverband) overvliegende vogels worden gemeld, met maximaal 10 op 15 mei. Het is droevig gesteld met de **Goudvink**. Toch houden een à twee koppeltjes het stiekem vol in Berkheide, waar ze zich vooral in het voorjaar, wanneer nog niet alle struiken in blad staan, sporadisch laten zien. Op 14 mei werd een zingend mannetje **Roodmus** opgemerkt in Katwijk aan den Rijn, de enige waarneming van 2022.

De wildgroei aan rimpelrozen op de Puinhoop kan enkel op de waardering van **Groenlingen** rekenen, alwaar op 9 september maximaal 70 ex hun bek er vol mee hadden. Het aantal waarnemingen van **Kneu** laat de laatste jaren een positieve trend zien. Het drogere en warmere broedseizoen is daar waarschijnlijk debet aan (de stijging is het duidelijkst in de maand september). Ten opzichte van tien jaar geleden is het aantal waarnemingen van vogels ter plaatse verviervoudigd. Zie bijvoorbeeld de grootste groep van 75 ex

Zwartkopmeeuw | strand nabij de Buitenwatering, Katwijk aan Zee, 1 juli 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Nachtzwaluw | Berkheide, Wassenaar, 4 juni 2022 | JAN SCHOLTEN

Grauwe Klauwieren in Berkheide

*Het eerste broedgeval
sinds 1975*

Als broedvogelteller van een kavel in Berkheide struin ik ook wel eens rond in andere hoeken van het gebied om te kijken of daar nog wat gebeurt. Zo trof ik op 26 mei 2022 in een fraai en rustig stukje Berkheide een zingend mannetje Grauwe Klauwier aan. Enkele andere vogelaars zagen hem in de erop volgende dagen ook, op diverse plekken in het gebied.

Op 11 juni bleek de vogel zowaar weer aanwezig in zijn eerdere favoriete meidoorn, nog altijd zingend. Sowieso leuk, maar dat hij er nog steeds zat, op deze plek met een wel heel gevarieerde half open vegetatie met meidoorns, vlieren, kruiden en zandhellinkjes, deed de hoop rijzen dat hier wel eens meer mogelijk zou zijn dan alleen een solo-optreden van een mannetje.

En inderdaad, toen ik vier dagen later terugkwam bleek er een zeer heimelijk door de struiken bewegend vrouwtje aanwezig! Het mannetje sloofde zich om haar heen uit met onwaarschijnlijk goede zang-imitaties (onder andere Vink, Nachtegaal, Bosrietzanger) en baltsbewegingen, waaronder zelfs een paalhouding!

Weer een aantal dagen later ging ik terug, voornemens om eens goed te kijken of er misschien al iets van nestindicerend gedrag te zien was. Ik trof echter geen klauwier meer aan, enkel een luid zingende Grasmus. Dat leek me een erg slecht teken. Gedesillusioneerend ging ik daarna op vakantie.

Begin juli nam ik weer een kijkje op de plek en trof ik zowaar toch weer het mannetje aan. Dat gaf nieuwe hoop, maar in de week erna zag ik hem slechts één keer in twee bezoeken, weinig actief, terwijl van het vrouwtje ieder spoor ontbrak. Ik ging ervan uit dat het niks was geworden en ook niks meer zou worden.

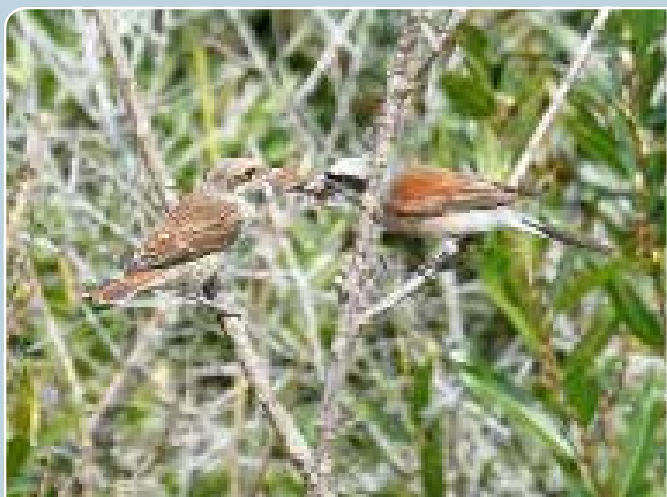
Groot was mijn verbazing toen ik op 20 juli toch nog maar een keer ging kijken. Rond een dalletje net naast het stuk dat ik telkens in de gaten had gehouden, trof ik een hevig alarmerend mannetje én vrouwtje. Dat moest wel duiden op jongen! En ja: het vrouwtje verdween op een gegeven moment met een dikke rups een dicht duindoornstruweel in, waarna een zacht, schril gekweel te horen was. Dat bleek echter niet de plek van het nest, want dat vond ik

vrij toevallig ongeveer op borsthoogte in een klein meidoornstruikje nabij, leeg. Ik vermoed dat de jongen toen net uitgevlogen waren en dat ik dus precies de circa twee weken dat de jongen in het nest gevoerd moeten zijn gemist had.

Na een aantal dagen lieten de jongen zich voor het eerst ook zien. Eerst twee, toen drie tegelijk en mogelijk was er zelfs nog een vierde. Op afstand sloeg ik ze gade. De ouders voerden allerlei grote insecten, zoals hommels, sprinkhanen, een kolibrievlinder en in de laatste fase zelfs een hele vleugel van een ongedetermineerde zangvogel. De in eerste instantie korte staartjes van de jongen groeiden en ze begaven zich bij elk bezoek verder van de nestlocatie af. Op 2 augustus zag ik de familie er voor het laatst. Daarna zijn tot 21 augustus het mannetje en twee jongen elders in Berkheide nog waargenomen.

Het betreft het eerste broedgeval in de omgeving van Katwijk sinds 1975. Het laatste paartje broedde “juist buiten het duingebied, op een plekje met jonge aanplant tegenover het Panbos,” nota bene “direkt langs de drukke Wassenaarse Weg”, aldus Vogels van Berkheide¹. Goede kans dat er op de achtergrond vanuit het Panbos een Zomertortel koerde, terwijl erachter in Berkheide nog Paapjes broedden... Het ligt niet in de lijn der verwachting dat die laatste twee soorten nog terug zullen keren als broedvogel binnen ons gebied. Maar de Grauwe Klauwier is landelijk, vooral de laatste jaren, aan een serieuze opmars bezig. Waarschijnlijk geholpen door de droge, warme zomers, waarin meer prooidieren voorhanden waren, wat tot hoger broedsucces geleid zal hebben. Ook natuurherstel en kleinschalig agrarisch natuurbeheer in en rond

Grauwe Klauwier ♂ voert **juveniel** een **Kolibrievlinder** | Berkheide, Wassenaar, juni 2022 | MARIJN PRINS

de bronpopulaties in het oosten van het land hebben bijgedragen². Terwijl tweedejaars vogels bij voorkeur nieuwe plekken koloniseren, zijn adulte Grauwe Klauwieren erg plaatstrouw en broeden ze zelden ver van hun vorige broedlocatie. Je kunt je daarom afvragen of we de afgelopen jaren misschien niet al eens een broedpoging midden in de zomer over het hoofd hebben gezien. Tegelijk geeft het hoop voor volgend jaar: wellicht keren de vogels graag terug naar Berkheide of ontvangen we nieuwe klauwieren uit de groeiende bronpopulaties. De vaste broedvogelinventariseerders zullen in elk geval extra alert zijn en ook na half juni hun kavel in de gaten houden!

Literatuur:

- 1 G. van Ommering & T.J. Verstrael, 1987. Vogels van Berkheide; 10 jaar vogelpopulatie-onderzoek in het duingebied Berkheide. Werkgroep Berkheide, Leiden.
- 2 M. Nijssen/Stichting Bargerveen, 2019. Topjaar voor Grauwe Klauwier. Sovon. <https://www.sovon.nl/actueel/nieuwsberichten/topjaarvoor-grauwe-klauwier>

| MARIJN PRINS

Grauwe Klauwier ♀ | Berkheide, Wassenaar, juni 2022 | MARIJN PRINS

op Lentevreugd op 19 september en circa 100 ex rondom De Puinhoop in deze maand. Waarnemingen van barsmsijen komen uit het voor- en najaar. Het gaat daarbij grotendeels om overvliegende vogels, doorgaans enkele vogels per dag. Er wordt meestal voor gekozen om overvliegende vogels te noteren als 'barsmsijs spec.', omdat **Kleine Barsmsijs** en **Grote Barsmsijs** lastig zijn te onderscheiden. Van beide soorten zijn wel enkele zekere waarnemingen gedaan. In het najaar zijn de aantallen hoger dan in het voorjaar. De beste dag was 19 oktober, met 32 ex over De Puinhoop.

2022 gaat de boeken in als invasiejaar voor de **Grote Kruisbek** in Nederland. Uit het waarnemingsgebied komt één gedocumenteerde waarneming. Op 7 oktober vlogen 3 ex over de Puinhoop. Net buiten het waarnemingsgebied verbleven begin oktober enkele vogels in de Ganzenhoek. **Kruisbekken** beginnen al met broeden in de wintermaanden, waardoor families met jongen al vroeg in de zomer rondzwerven. Zo vlogen er op 25 juni 30 ex naar zuid over het dorp.

De **Putter** doet het laatste jaren als broedvogel opvallend goed, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Berkheide was (opnieuw) goed voor 24 territoria. Ter vergelijking: tot 2010 ging het daar jaarlijks om 0-3 territoria. Ook in de Coepelduynen was sprake van een stevige stijging, naar 6 territoria. Tijdens de voor- en najaarstrek vlogen er hooguit enkele tientallen overvliegende vogels per dag over de telposten. In het voorjaar vloog enkel op 18 mei een **Europese Kanarie** over Rijnsoever, in het najaar werden er op acht verschillende dagen een of meerdere vogels opgemerkt. In het voor- en najaar is vaak het opvallende roepje van overvliegende **Sijzen** te horen. In het voorjaar gaat het hooguit om enkele tientallen overvliegende ex per dag, terwijl het in het najaar om enkele honderden tot enkele duizenden vogels per dag gaat. De beste dag was 15 oktober, met 1.860 ex over De Puinhoop.

Op 4 maart haastte een **Ijsgors** zich naar het noorden over Telpost Berkheide en in het najaar waren de nakomelingen vertrouwde doortrekkers over De Puinhoop. Ook de **Sneeuwgors** gaf vanaf 20 september acte de présence. Hoewel je in het oosten van het land regelmatig de vijfde symfonie van Beethoven hoort fluiten, moeten wij het doen met slechts twee overvliegende **Geelgorzen** in het voorjaar (8 en 11 maart) en een dozijn overtrekkende in het najaar. Vier overtrekkende **Ortolanen** werden in augustus en september gedocumenteerd over De Puinhoop en Berkheide. Een overwinterende **Dwerggors** op de rand van de Berghstichting nam de moeite om zo nu en dan in een boom binnen ons waarnemingsgebied te gaan zitten. Op 29 april 'tikte' er 1 ex over telpost Berkheide en een half jaar later deden minimaal 4 ex dat de andere kant op over De Puinhoop en Berkheide. Tijdens de voorjaarstrek is maart de beste maand voor de **Rietgors**, met 4 maart als beste dag met 51 overvliegende ex over Telpost Berkheide. In het najaar is oktober veruit de beste maand, met als beste dag 26 oktober waarop 388 ex werden genoteerd vanaf De Puinhoop, het hoogste aantal sinds oktober 1995. Het aantal territoria in Berkheide is ten opzichte van 2010 en de jaren daarvoor ongeveer gehalveerd. Wel was er met 22 territoria sprake van herstel na het dieptepunt van vorig jaar. Op Lentevreugd is het aantal territoria over de jaren vrij stabiel te noemen en was 2022 met 25 territoria een heel gemiddeld jaar.

Grauwe Klauwier ♀ en ♂ |
Berkheide, Wassenaar, 27 juli 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

37

Grauwe Klauwier |
Berkheide, Wassenaar, 18 augustus 2022
| MARIJN PRINS

Grauwe Klauwier ♂ |
Berkheide, Wassenaar, 27 juli 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

Purperreiger | Telpost Berkheide, Wassenaar, 29 juli 2022 | MARK BOS

Kleine Zilverreiger | Lentevreugd, Wassenaar, 1 augustus 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Kleine Strandloper, Bonte Strandloper en Bontbekplevieren | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 2 september 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Kleine Zilverreiger | Lentevreugd, Wassenaar, 1 augustus 2022 | WIJNDELDT BOELEMA

Vale Gierzwaluw |
Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee,
28 oktober 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

Broeder Bram, ziet gij al iets komen?

Invasie van Vale Gierzwaluwen

In oktober 2022 barstte langs de Nederlandse kust het Vale Gierzwaluwengeweld los. Het begon op 15 oktober met één exemplaar op Texel (een wolkje ter grootte van een mans hand, zult u zeggen), maar vanaf 22 oktober werden er iedere dag wel exemplaren langs de kust en op de Waddeneilanden gezien. Op 27 oktober werden op veel plaatsen, zoals Den Haag, Schiermonnikoog, en Westkapelle, zelfs meerdere vogels gezien. Op Texel zelfs zeven tegelijkertijd!

Er was echter één dorpje dat hardnekkig weerstand bood. Op de trektelpost De Puinhoop wisten we natuurlijk precies de uitsparing in de zeereep aan te duiden waar de vogel wel móést verschijnen, maar geen verschijning. Op 28 oktober was er nog steeds geen teken van het beest. Toen er in Woubrugge - of all places - wel eentje werd waargenomen, werd het roer radicaal omgegooid. Onze opperconcentreerder bood vrijwillig aan zich alleen op de uitgekozen plek te concentreren. Eigenlijk tegen beter in vroegen wij om het kwartier: "Broeder Bram, ziet gij al iets komen?" Maar om ongeveer elf uur was het dan toch raak. Bram Schoonenberg signaleerde de eerste. Precies op de geplande plek! Een half uur later werd er een over Berkheide waargenomen. Om 11.40 uur was het weer raak over De Puinhoop en om 12.30 uur nogmaals. Om vier uur 's middags vloog een vogel naar noord over de Coepelduynen. Op 30 oktober werd nog een exemplaar naar zuid over Berkheide gesignaleerd.

Herkenning

De Vale Gierzwaluw is heel moeilijk te onderscheiden van onze 'gewone' Gierzwaluw. Maar gierzwaluwen vanaf half oktober zijn verdacht.

Verschillen ten opzichte van de Gierzwaluw:

- ▶ iets valere kleur
- ▶ wat meer geschubd op de onderdelen
- ▶ iets breder lijf en iets stompere vleugels
- ▶ iets lichtere kop, waardoor het zwart rond het oog meer opvalt
- ▶ lichte middelste ondervleugeldekveren.

Kortom: goede foto's zijn gewenst.

Voorkomen in Katwijk (vóór 2022)

In Katwijk werden al in eerdere jaren 'verdachte' vogels gesignaleerd, die echter niet hard te maken waren. Op 15 november 2018 werd een gierzwaluw vanaf De Puinhoop gezien, door één waarnemer, maar met foto's: een Vale! Op 23 oktober 2020 werd wederom een exemplaar over De Puinhoop gesignaleerd. Vier dagen later werden er zelfs twee tegelijkertijd boven het dorp gezien; één daarvan scheerde later vlak over De Puinhoop richting noord.

In Nederland

In 2004 en 2005 werden in de goede tijd van het jaar al waarschijnlijk Vale Gierzwaluwen waargenomen, maar steeds waren er geen foto's. In 2006 werd een zeker exemplaar gedurende twee dagen op Vlieland gezien (enkele Katwijkers, waaronder de bezorger van dit artikel, zijn op de tweede dag na de melding nog naar het eiland afgereisd en hebben de vogel op de valreep gezien). Daarna een poosje niets, behalve wederom een aantal niet hard te maken gevallen.

Eerst in 2013 was het weer raak met enkele vogels tegelijk op Texel en bij Enkhuizen, Rotterdam en de Oosterscheldekering. In de jaren daarna werden er ieder jaar wel een of meerdere exemplaren waargenomen, met als hoogtepunt de invasie in 2022.

In Europa

De Vale Gierzwaluw broedt in de landen langs de Middellandse Zee, nooit echt ver van de kust. Vooral de jonge vogels wagen zich in het late najaar ver naar het noorden, tot in Noorwegen zelfs. De Gierzwaluwen van ons zijn dan al ruimschoots vertrokken. Maar let op: op een enkeling na.

| FRANK VAN DUIVENVOORDE

Bontbekplevier en Kleine Strandloper | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 1 september 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Roodborsttapuit ♂ | Telpost Berkheide, Wassenaar, 22 mei 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Baltische Mantelmeeuw | strand Coepelduynen, Katwijk aan Zee, 30 augustus 2022 | ANNELIES MARIJNIS

Paapje | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 25 augustus 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Grauwe Klauwier | Coepelduynen, Noordwijk, 30 augustus 2022 | JOAS DE VREUGD

Ortolaan | Berkheide, Wassenaar, 14 september 2022 | GIJSBERT TWIGT

Stormmeeuw probeert te ontkomen aan een **Kleine Jager** | Telpost Savoy, Katwijk aan Zee, 18 september 2022 | THIJS SCHIPPER

Vaal Stormvogeltje | Telpost Savoy, Katwijk aan Zee, 1 oktober 2022 | THIJS SCHIPPER

Bijeneter | Berkheide,
Wassenaar, 24 april 2022
| JOHAN VAN DER LOUW

Ruigpootbuizerd | Telpost Berkheide,
Wassenaar, 15 mei 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

Buidelmees | Telpost De Puinhoop,
Katwijk aan Zee, 29 oktober 2022
| MARIJN PRINS

Ijsduiker | op zee voor Berkheide,
Wassenaar, 7 februari 2022
| MARK BOS

Ortolaan | Telpost De Puinhoop,
Katwijk aan Zee, 22 augustus 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

Reuzenster | Telpost Berkheide,
Wassenaar, 1 mei 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

Steppenkiekendief | Telpost Berkheide,
Wassenaar, 12 april 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

Kleine Strandloper | Berkheide,
Wassenaar,
14 mei 2022 | JOAS DE VREUGD

Rode Wouw | Telpost Berkheide,
Wassenaar, 11 april 2022
| RENÉ VAN ROSSUM

Roodkopklauwier | Lentevreugd,
Wassenaar, 14 mei 2022
| RON WINKLER

Bruine Boszanger | Berkheide,
Katwijk aan Zee, 28 oktober 2022
| GUISBERT TWIGT

Roodpootvalk | Telpost De Puinhoop,
Katwijk aan Zee, 25 augustus 2022
| THIJS SCHIPPER

Dwerggors | Telpost De Puinhoop,
Katwijk aan Zee, 18 november 2022
| JONA HAASNOOT

Baardman | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 19 oktober 2022 | MARK BOS

Baardman ♂ | Lentevreugd, Wassenaar, 4 november 2022 | WIJNDELDT BOELEMA

[Vorkstaartmeeuw 1e kj](#) | strand nabij de Buitenwatering, Katwijk aan Zee, 18 september 2022 | THIJS SCHIPPER

[Vorkstaartmeeuw 1e kj](#) | strand nabij de Buitenwatering, Katwijk aan Zee, 18 september 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

[Vorkstaartmeeuw 1e kj](#) | strand nabij de Buitenwatering, Katwijk aan Zee, 18 september 2022 | JOAS DE VREUGD

[Vorkstaartmeeuw 1e kj](#) | strand Berkheide, Wassenaar, 19 september 2022 | LUUK PUNT

Woestijntapuit:

Nieuw voor ons waarnemingsgebied!

Met de komst van de digitale fotografie worden steeds vaker leuke en zeldzame soorten vastgesteld, of beter gezegd: vastgelegd! De vlucht die de techniek heeft genomen, heeft ook de populariteit van fotografie onder vogelaars vergroot. Het lijkt er steeds meer op dat geen enkele vogel meer aan de digitale sensor kan ontsnappen. Met regelmaat wordt achteraf, door publicatie van foto's op social media of invoeren van de waarneming op Waarneming.nl, een leuke waarneming ontmaskerd. Zo ook de waarneming door Hugo Odijk van een 'Tapuit' op 23 oktober op het strand ter hoogte van de voormalige koffietent in Berkheide. Pas op 6 november werd deze waarneming ingevoerd op Waarneming.nl en bij het uploaden van de foto's herkende de beeldherkenning al dat het zeer waarschijnlijk om een Woestijntapuit ging. Een blik op de foto's bij de waarneming zegt genoeg: een heus eerste-winter mannetje Woestijntapuit. De eerste voor ons waarnemingsgebied!

De Woestijntapuit broedt in Noord-Afrika, het Midden-Oosten en Centraal-Azië. De vogels die in Noordwest-Europa, vooral in het late najaar, worden gezien, komen waarschijnlijk allemaal uit Centraal-Azië. In Nederland is de soort vanaf het jaar 2000 nageenog ieder jaar vastgesteld. Soms zelfs meerdere vogels per jaar. In totaal zijn er tot en met 2022 51 aanvaarde gevallen vastgesteld (bron: www.dutchavifauna.nl). In de regio Duin- en Bollenstreek is er een eerder geval in november 2015 in Polder Elsgeest, Voorhout. Deze liet zich enkele dagen net iets ten noorden van camping Koningshof, Rijnsburg, door velen prachtig bekijken.

Na de Tapuit, Bonte Tapuit (1992 en 2020) en Oostelijke Blonde Tapuit (2015) is dit de vierde tapuitensoort op onze lijst. Andere kandidaten zijn Izabel- en Westelijke Blonde Tapuit.

Mooi doel voor 2023!

| ARJAN VAN EGMOND

Woestijntapuit 1e kj ♂ | strand Berkheide, Wassenaar, 23 oktober 2022 | HUGO ODIJK

Rosse Franjepoot | strand Katwijk aan Zee, 17 september 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Middelste Zaagbekken | Telpost Savoy, Katwijk aan Zee, 1 oktober 2022 | THIJS SCHIPPER

De cijfers van het vogeljaar 2022

Sinds 2012 wordt in ons jaaroverzicht het jaar nader uitgediept aan de hand van feiten en cijfers. Anders dan voorgaande jaren, deze keer geen cijfertjes gebaseerd op trektellen.nl. Nee, dit jaar ligt alle focus op gegevens die uit de database van katwijk.waarneming.nl zijn te destilleren. Hoeveel soorten zijn er gezien in ons waarnemingsgebied? Hoe verhoudt 2022 zich tot voorgaande jaren? Kwamen sommige soorten eerder terug vanuit de overwinteringsgebieden dan in 2021? Hoeveel waarnemers hebben waarnemingen ingevoerd en hoeveel waarnemingen zijn dit dan? Allemaal informatie die wat vertelt over het vogeljaar 2022.

De soorten

In 2022 werden in ons waarnemingsgebied in totaal 264 soorten ingevoerd op katwijk.waarneming.nl. Voor het eerst sinds tijden mag worden geconcludeerd dat alle ingevoerde soorten in 2022 telbaar zijn, omdat de waarnemingen daadwerkelijk allemaal binnen de grenzen van ons gebied gedaan zijn, een unicum. Sterker, eigenlijk zijn er 265 soorten waargenomen in 2022. Pim Rijk had op 4 november namelijk een braamsluiper in de Coepelduynen die hij heeft ingevoerd als Siberische Braamsluiper. De Siberische Braamsluiper *Curruca althaea blythi* is een ondersoort van de Humes Braamsluiper *Curruca althaea*. Maar om een Siberische Braamsluiper op de lijst te krijgen, moet er DNA worden verzameld en dat is niet gelukt helaas. De foto laat overigens wel een mooi bruinachtig gekleurde braamsluiper zien, wat, evenals de late waarnemingsdatum, een goede pointer is voor Humes Braamsluiper. Maar helaas dus niet telbaar, zeker nu in Noordwest-Europa een overwinteringsgeval bekend is van de gewone Braamsluiper, bevestigd op basis van mtDNA. Het betreft hier overigens de vijfde waarneming van een braamsluiper van het ondersoortencomplex *Curruca althaea*, met eerdere gevallen in 2003, 2010, 2016 en 2021.

Dus het blijft bij 264 vogelsoorten in 2022. Hiervan is er één soort nieuw voor ons waarnemingsgebied en wel de Woestijntapuit op het strand van Berkheide op 23 oktober, gevonden door Hugo Odijk. Hugo maakte een foto van de vogel, bekeek die een paar dagen

later, liet de beeldherkenning van waarneming.nl er een zegje over doen ('onzekere Woestijntapuit') en voerde de waarneming op 6 november als zodanig in. Een validator, Hugo Wieleman, pakte de waarneming zeer snel op en wijzigde de status van onzeker naar zeker, stuurde onze voorzitter een appje, die vervolgens het nieuws bekend maakte. De vogel was toen uiteraard al lang gevlogen. Kortom een langverwachte soort voor ons waarnemingsgebied, maar uiteindelijk slechts weggelegd voor één persoon. Op naar de volgende Woestijntapuit dan maar!

Van deze 264 soorten zijn 10 soorten door één waarnemer gezien. Dit betreft de IJseend over zee voor de Boulevard op 6 januari, de Kwartel op Lentevreugd op 15 augustus, de Steltkluut over Lentevreugd op 13 april, de Noordse Pijlstormvogel over zee langs de Wassenaarse Slag op 29 oktober, de Koereiger op 15 mei vliegend over de watertoren, de Vale Gier over Katwijk aan den Rijn op 21 mei, de Zeearend over Valkenburg op 27 oktober, de Bruine Boszanger in Berkheide op 28 oktober, de Orpheusspotvogel in Berkheide op 18 juni en de Woestijntapuit op het strand voor Berkheide op 23 oktober.

In tabel 1 is inzichtelijk gemaakt hoeveel soorten er jaarlijks zijn waargenomen in de periode 2007-2022, hoeveel en welke nieuwkomers per jaar in de betreffende periode zijn gezien en wat dit betekende voor de totale soortenlijst. De gegevens van 2002 tot

Tabel 1: Overzicht jaartotalen 2007-2022

Jaar	Totaal/jaar	Totaallijst*	Nieuwkomers/jaar	
			Aantal	Soorten
2007	244	323	1	Kroonboszanger
2008	245	324	1	Dwergooruil
2009	240	325	1	Raddes Boszanger
2010	250	327	2	Kuifkoekoek, Withalsvliegenvanger
2011	260	329	2	Giervalk, Witbandkruisbek
2012	256	331	2	Zwartkeellijster, Cetti's Zanger
2013	261	332	1	Siberische Boompieper
2014	248	332	0	---
2015	249	336	4	Amerikaanse Smient, Zwarte Rotgans, Blauwstaart, Oostelijke Blonde Tapuit
2016	252	337	1	Kleine Geelpootruiter
2017	256	338	1	Provençaalse Grasmus, Lammergier**
2018	250	340	2	Vale Gierzwaluw, Balkankwikstaart
2019	257	340	0	---
2020	273	345	5	Alpengierzwaluw, Dwergarend, Noordse Boszanger, Orpheusspotvogel, Westelijke Orpheusgrasmus
2021	263	348	3	Ringsnavelmeeuw, Bergfluit, Struikrietzanger
2022	264	349	1	Woestijntapuit

* Inclusief Matkop, Noordse Nachtegaal, Flamingo en Witstuitbarmsijs, maar exclusief Kleine Klapekster.

** De ongemerkte en ongeringde Lammergier van 2017 is wel opgenomen in de tabel, maar niet meegeteld.

en met 2006 zijn voor de liefhebber te vinden in het jaaroverzicht 2021.

Het jaargemiddelde over de periode 2007-2021 bedraagt (afgerond) 254 soorten per jaar. De totaalscore van 264 voor 2022 is daarmee, met +3,9%, boven het langjarig gemiddelde van 2007-2021, het elfde jaar ooit met 250 soorten of meer, het vijfde jaar ooit met 260 soorten of meer en uiteindelijk het jaar met het een-na-hoogste aantal soorten, na het recordjaar 2020. Kijkend naar het aantal nieuwe soorten is 2022 echter een matig jaar geweest met maar één nieuwkomer, die ook nog eens door slechts één persoon is waargenomen. Hopelijk krijgen we in 2023 wel nieuwkomers waar iedereen van mee kan genieten en wordt het dus driemaal scheepsrecht.

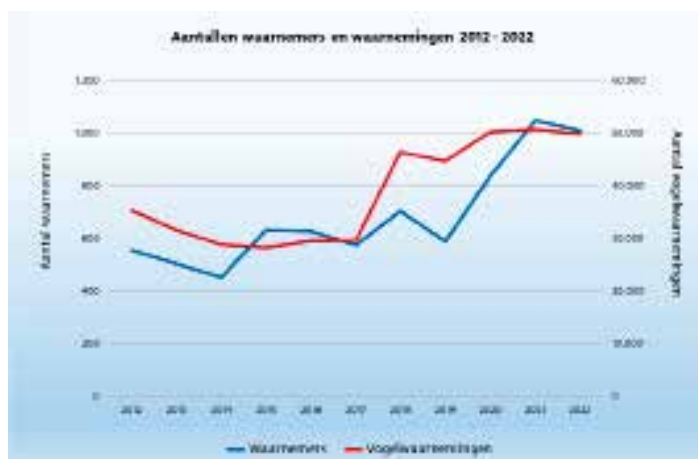
Katwijk.waarneming.nl

Het belangrijkste medium waar we de vogelwaarnemingen uit kunnen halen en ons jaaroverzicht op baseren is en blijft katwijk.waarneming.nl. Jaarlijks worden via dit platform namelijk 10.000'en vogelwaarnemingen binnen ons waarnemingsgebied ingevoerd. In de database staan tot en met 31 december 2022 een slordige 611.704 vogelwaarnemingen uit ons waarnemingsgebied. Dit is een behoorlijk aantal voor een kleine vogelclub als de onze. Maar zoals elk jaar wordt aangehaald, maakt helaas nog steeds niet iedere Katwijkse vogelaar gebruik van deze site, terwijl het echt niet moeilijk is. Dus hierbij de oproep: gebruik de mogelijkheden die er zijn en voer vooral je waarnemingen in. De site is gebruiksvriendelijk en met de apps ObsMapp en iObs kun je - nog eenvoudiger - vanuit het veld je waarnemingen doorgeven. Maar wees bij vogels voorzichtig met de herkenningsapp ObsIdentify. Die geeft vaak verkeerde determinaties (al herkende hij de Woestijntapuit well!). Als je iets niet weet, kun je beter een van de bekende vogelaars uit Katwijk een berichtje sturen met een foto en de vraag 'wat is dit?'. Wie weet levert dit je zelfs eeuwige roem op!

Aantallen waarnemers en waarnemingen

Uit de database blijkt dat in 2022 door 1.012 verschillende waarnemers 49.927 waarnemingen zijn ingevoerd. Na 2021 (1.049 waarnemers met 50.778 waarnemingen) is dit het tweede jaar ooit met meer dan duizend verschillende waarnemers. En hoewel het aantal unieke waarnemers voor de tweede keer boven de duizend is gekomen, blijkt dit net als in 2021 wederom geen duidelijk effect te hebben op het aantal waarnemingen. Vergelijk 2021 en 2022 maar eens met 2020 (837 personen met 50.317 waarnemingen), 2019 (589 personen met 44.711 waarnemingen) en 2018 (704 personen met 46.464 waarnemingen). Jaren met een lager aantal waarnemers, maar wel met een aantal waarnemingen dat in de buurt komt van zowel 2021 als 2022. Dit alles is terug te zien in figuur 1.

Ondanks het hoge aantal unieke waarnemers blijkt ook dit jaar weer dat eigenlijk maar een handjevol waarnemers verantwoordelijk is voor het leeuwendeel van het aantal waarnemingen. Na het doorspitten van alle vogelwaarnemingen van 2022, blijkt dat er zeven personen zijn die elk meer dan duizend vogelwaarnemingen hebben ingevoerd en zijn samen goed voor 40% van het aantal vogelwaarnemingen in 2022 (19.978), waarbij twee personen gezamenlijk alleen al goed zijn voor 23% van het aantal vogelwaarnemingen. Treksteller Lisette van der Krogt spant, net als in 2020 en 2021, weer de kroon met 6.962 waarnemingen, gevolgd door eeuwige tweede René van Rossum (4.530), Thijs Schipper (2.006, in 2021 nog slechts 572), Luuk Punt (1.959), nieuwkomer Jona Haasnoot (1.532), Frank van Duivenvoorde (1.534) en Bas van der Burg (1.465). Een andere nieuwkomer Joas de Vreugd (924) tikte net niet de duizend aan in 2022 (924). Onze voorzitter gaf een slecht voorbeeld dit jaar door 'slechts' 664 vogelwaarnemingen in te voeren, en dat terwijl hij in 2021 nog goed was voor 1.752 vogelwaarnemingen.

Figuur 1: Overzicht aantal waarnemers en aantal waarnemingen per jaar over de periode 2012-2022

Met 1.012 waarnemers is dit het tweede jaar ooit met meer dan duizend unieke waarnemers. Nog steeds een na-ijleffect van corona, waardoor mensen toch meer naar buiten zijn gegaan, in combinatie met de reclame die gemaakt is voor ObsIdentify? Niemand die het exact weet, al lijkt het er wel op, aangezien sinds begin 2020 het aantal unieke waarnemers zeer sterk is gestegen. Ook is er, anders dan in andere jaren, voor 2022 niet echt een (regionale) zeldzaamheid aan te wijzen die ervoor heeft gezorgd dat vogelaars naar ons waarnemingsgebied zijn afgereisd. Kleine Burgemeester is 131 keer ingevoerd (waarschijnlijk betrof het meerdere exemplaren), de sinds 2007 overwinterende Bonte Kraai 126 keer en de overwinterende Humes Bladkoning 89 keer.

Populairste en talrijkste soorten

De algemenere soorten zijn het meest ingevoerd in 2022. Op nummer 1 staat, net als in 2020 en 2021, de Roodborsttapuit met 1.074 waarnemingen, de Graspieper staat net als in 2021 op plek 2 met 954 waarnemingen, de Kneu net als in 2021 op plek 3 met 780 waarnemingen, de Tjiftjaf (in 2021 op plek 7) op plek 4 met 729 waarnemingen en de Boomleeuwerik op plek 5 met 714 waarnemingen (in 2021 op plek 6). De Buizerd, in 2021 goed voor een vierde plek is in 2022 gezakt naar nummer 10. De Torenavalk, vorig jaar op plek 5 heeft gewisseld met de Boomleeuwerik en staat in 2022 op de zesde plaats

Als we kijken naar de vogelsoorten waarvan in totaal de meeste exemplaren worden ingevoerd, bestaat de top 3 al jaren uit hetzelfde drietal: Spreeuw, Vink en Koperwiek. Hierbij staat de Spreeuw al een paar jaar op de eerste plaats en wisselen Vink en Koperwiek wel eens van plek. De Spreeuw was in 2022 goed voor 1.318.104 ingevoerde exemplaren, de Vink voor 1.150.750 en de Koperwiek voor 446.058. Dit zijn uiteraard niet de werkelijke aantallen die van deze soorten aanwezig waren of langsvlogen. Daarvoor zou je moeten corrigeren voor dubbeltellingen, maar dat is een analyse die met de gegevens van waarneming.nl erg lastig te maken is.

Jaarlijsten

In de periode 2012 tot en met 2020 wist René van Rossum elk jaar het meeste aantal vogelsoorten bij elkaar te sprokkelen in ons waarnemingsgebied. Logisch, aangezien hij vrijwel elke dag wel op een van de drie telposten staat. Maar toen kwam Gijsbert Twigt, die in 2021 een poging deed om het individueel jaarrecord te verbeteren en daar uiteindelijk glansrijk in slaagde met een *stunning* 248 soorten in één jaar. Een ongekend aantal. In 2022 deed niemand een nieuwe poging, en zag René van Rossum uiteraard weer de meeste soorten, 236 om precies te zijn. Noemenswaardig is het aantal van 169 gezien door Arnold Meijer. 169 is toch niet zo

Tabel 2: Fenologisch overzicht 2022

soort	2022				aller tijden	
	eerste datum	waarnemer	laatste datum	waarnemer	vroegste	laatste
Boomvalk	26 apr.	Peter Imthorn	20 okt.	Lisette van der Krogt en René van Rossum	7 apr. 1992	4 nov. 2016
Kleine Plevier	8 mrt.	Vele waarnemers	28 aug.	Luuk Punt	19 feb. 2021	9 sep 1995/2012
Grutto	27 febr	Vele waarnemers	23 aug.	Chris Limbach	6 jan. 1995	19 okt 1976/2014
Visdief	30 mrt.	Peter Spierenburg	22 okt.	Ton Eggenhuizen	4 jan. 2012	16 nov. 1992
Koekoek	12 apr.	Vele waarnemers	11 sep.	Jelle Aalders en Pieter Baalbergen	6 apr. 2007	28 sep. 2015
Gierzwaluw	21 apr.	Vele waarnemers	17 sep.	Gijsbert Twigt	26 mrt. 2010	5 okt. 2019
Wielewaal	7 mei	Bas van der Burg	17 jun.	Vele waarnemers	12 apr. 2013	6 sep. 2002
Oeverzwaluw	11 apr.	Vele waarnemers	22 sep.	Lisette van der Krogt en René van Rossum	12 mrt. 2012	20 okt. 2019
Boerenzwaluw	8 apr.	Vele waarnemers	13 nov.	Vele waarnemers	13 mrt. 2018	23 nov. 1974
Huiszwaluw	11 apr.	Lisette van der Krogt	4 okt.	Vele waarnemers	21 mrt. 2008	15 nov. 2002
Fitis	16 mrt.	Annelies Marijn	30 sep.	Richard van Vlugt	16 mrt. 2022	29 okt. 2011
Rietzanger	22 mrt.	Marijn Prins	24 aug.	Gijs van der Voet	22 mrt. 2022	24 sep. 2007
Kleine Karekiet	13 apr.	Benjamin Brandt	25 sep.	Gijsbert Twigt	13 apr 2009/2022	8 nov. 2010
Bosrietzanger	20 mei	Gijs van der Voet	9 aug.	Menno van Duijn	3 mei 2008	25 sep. 2010
Spotvogel	13 mei	Vele waarnemers	11 aug.	Jochem Verweij	5 mei 2008	27 sep. 1997
Sprinkhaanzanger	11 apr.	Arjan van Egmond	22 sep.	Gijsbert Twigt	26 mrt. 2010	20 okt. 2001
Tuinfluit	15 apr.	Nadine Hollevoet en Maarten Verrips	30 sep.	Gijsbert Twigt	8 apr. 2018	18 dec. 2010
Braamsluiper	12 apr.	Luuk Punt	25 sep.	Casper Zuyderduyn	31 mrt. 1990	22 okt. 2009
Grasmus	13 apr.	Vele waarnemers	1 okt.	Gijsbert Twigt	2 apr. 1976	14 okt. 2010
Blauwborst	16 mrt.	Vele waarnemers	4 sep.	Lisette van der Krogt en René van Rossum	9 mrt. 2014	27 sep. 2019
Nachtegaal	10 apr.	Els Rensink	25 sep.	Bas vd Burg	29 mrt. 2014	2 nov. 2017
Gekraagde Roodstaart	12 apr.	Vele waarnemers	28 sep.	Arie Kolders en Andrew Dingley	30 mrt. 2011	2 nov. 2008
Paapje	15 apr.	Ronald Bontrop	29 sep.	Gijsbert Twigt	10 apr. 2011	14 dec. 2013
Tapuit	21 mrt.	Vele waarnemers	27 okt.	Bas van Schooten en Wim Kooij	11 mrt. 1995	9 dec. 2000
Grauwe Vliegenvanger	6 mei	Marijn Prins	11 okt.	Nick Peeters	23 apr. 2005	25 okt. 1987
Boompieper	10 apr.	Vele waarnemers	7 okt.	Gijsbert Twigt	12 mrt. 1983	5 nov. 2021

Tapuit ♂ | Berkheide, Wassenaar, 21 maart 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

heel veel, zult u denken. Maar Arnold heeft uitsluitend gebruik gemaakt van de benenwagen! En dan is het toch wel een indrukwekkende score als je bedenkt dat het bijvoorbeeld al gauw een uur lopen is van zijn huis naar Telpost Berkheide.

Fenologie

Fenologie is volgens Wikipedia *‘de studie van het verband tussen periodiek terugkerende organische natuurverschijnselen, de meteorologische omstandigheden en de tijdstippen in het jaar, en is een onderdeel van de ecologie.’* Als het gaat om fenologie bij vogels kijken we in de eerste plaats naar de eerste waarneming van een soort in een jaar maar ook wel naar de laatste waarneming van die soort in hetzelfde jaar. Veel vogelaars vinden het een sport om als eerste een bepaalde vogelsoort waar te nemen en deze waarneming dan in te voeren op waarneming.nl. Het gaat dan niet alleen om de schaarsere soorten maar ook om de algemenere soorten. Met waarneming.nl kan vervolgens vrij eenvoudig de fenologie van een bepaalde vogelsoort in beeld worden gebracht.

Zo toont tabel 2 een overzicht van 21 broedvogels in ons waarnemingsgebied met per soort de eerste en laatste waarneming in 2022, de waarnemers, de vroegste datum ooit en de laatste datum ooit. De waarnemingen zijn gebaseerd op katwijk.waarneming.nl en betreffen hier niet per se waarnemingen die zijn gedocumenteerd met een foto en/of geluidsopname. Een bewuste keuze omdat lang niet elke vogelaar rondloopt met een goede camera of recorder.

Uit tabel 2 blijkt dat de waarneming van een Fitis op 16 maart bij Telpost Savoy en de waarneming van een Rietzanger op 22 maart langs het Valkenburgse Meer beide een fenologisch record betreffen. Niet eerder werden Fitis en Rietzanger zo vroeg in maart waar-

genomen. In 2020 was er ook een vroege waarneming van Fitis (18 maart), maar over het algemeen wordt de Fitis zo in de derde week van maart voor het eerst gemeld. De Rietzanger wordt meestal rond eind maart voor het eerst gemeld. Naast deze twee records leverde 2022 nog een evenaring op van de vroegste Kleine Karekiet ooit in ons waarnemingsgebied. De waarneming van Kleine Karekiet op 13 april was een evenaring van deze recorddatum in 2009.

Het is interessant om een overzicht te maken van dezelfde 21 vogelsoorten als in tabel 2, maar dan over een langere periode, de gemiddelde eerste datum te bepalen en dan te kijken of 2022 een beetje in de lijn der verwachtingen heeft ‘gepresteerd’. Deze analyse is uitgewerkt in tabel 3. Op basis van alle eerste ingevoerde data van 21 soorten over de periode 2011 tot en met 2021 is voor ons waarnemingsgebied een gemiddelde eerste datum bepaald met daarbij de bandbreedte waarbinnen alle eerste waarnemingsdata vallen. De eerste waarneming per soort in 2022 is daarna met die gegevens vergeleken om zo te bepalen of een soort vroeg of laat was. Met vroeg of laat wordt in dit geval dan bedoeld ‘buiten de bandbreedte’. Uit tabel 3 blijkt dat twee soorten (Fitis en Rietzanger) vroeger waren dan anders en vijf soorten later dan anders (Oeverzwaluw, Boerenzwaluw, Bosrietzanger, Gekraagde Roodstaart en Boompieper). De Rietzanger was extreem vroeg: 7 dagen eerder dan de bandbreedte. De Boerenzwaluw daarentegen was extreem laat: 8 dagen later dan de bandbreedte. Ten opzichte van de gemiddelde vroegste datum was de Rietzanger zelfs 16 dagen eerder en de Boerenzwaluw 20 dagen later.

De overige veertien soorten werden waargenomen binnen de bandbreedte. Hiervan werden vier soorten rond de gemiddelde vroegste datum waargenomen (+/-1 dag): Koekoek, Spotvogel, Tuinfluiter en Blauwborst. Boomvalk, Huiszwaluw en Sprinkhaan-

Tabel 3: Nadere fenologische beschouwing van 21 vogelsoorten in 2022

soort	periode 2012-2021		2022		opmerking	
	gemiddelde eerste datum	bandbreedte eerste datum	eerste	afwijking t.o.v. gemiddelde		afwijking t.o.v. bandbreedte
Boomvalk	18 april	7 april - 28 april	26 april	+6		
Kleine Plevier	12 maart	3 maart - 21 maart *	8 maart	-4		
Koekoek	13 april	8 april - 18 april	12 april	-1		
Gierzwaluw	19 april	15 april - 23 april	21 april	+2		
Oeverzwaluw	26 maart	12 maart - 9 april	11 april	+16	laat (2 dagen)	Laatste eerste datum ooit
Boerenzwaluw	19 maart	4 maart - 31 maart	8 april	+20	laat (8 dagen)	Laatste eerste datum ooit
Huiszwaluw	6 april	16 maart - 19 april	11 april	+5		
Fitis	24 maart	18 maart - 5 april	16 maart	-8	vroeg (2 dagen)	Vroegste eerste datum ooit
Rietzanger	3 april	29 maart - 11 april	22 maart	-12	vroeg (7 dagen)	Vroegste eerste datum ooit
Kleine Karekiet	17 april	7 april - 24 april	13 april	-4		Evenaring van vroegste eerste datum ooit (2009)
Bosrietzanger	11 mei	5 mei - 16 mei	20 mei	+9	laat (4 dagen)	Laatste eerste datum ooit
Spotvogel	12 mei	5 mei - 19 mei	13 mei	+1		
Sprinkhaanzanger	6 april	30 maart - 14 april	11 april	+5		
Tuinfluiter	16 april	8 april - 24 april	15 april	-1		
Braamsluiper	10 april	1 april - 18 april	12 april	+2		
Grasmus	9 april	4 april - 15 april	13 april	+4		
Blauwborst	17 maart	9 maart - 29 maart	16 maart	-1		
Nachtegaal	6 april	29 maart - 13 april	10 april	+4		
Gekraagde Roodstaart	4 april	30 maart - 11 april	12 april	+8	laat (1 dag)	Laatste eerste datum ooit
Grauwe Vliegenvanger	2 mei	23 april - 18 mei	6 mei	+4		
Boompieper	29 maart	23 maart - 7 april	10 april	+12	laat (3 dagen)	Laatste eerste datum ooit

* Waarneming 19 februari 2021 niet meegenomen in gemiddelde eerste datum en bandbreedte.

Stormmeeuw 1e kj | strand Katwijk aan Zee, 20 september 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

zanger werden respectievelijk 6, 5 en 5 dagen later waargenomen dan de gemiddelde vroegste datum. Daarentegen was de Kleine Plevier 4 dagen eerder dan de gemiddelde vroegste datum.

Kortom: leuk speelgoed zo'n fenologisch overzicht, waar nog veel meer uit te halen valt als de gegevens naast bijvoorbeeld de weersomstandigheden en de gegevens uit het LiveAtlas-project van Sovon worden gelegd. Dit is echter een monnikenklus beter kan worden uitgevoerd door de echte deskundigen.

Samenvattend

Met 264 soorten, 3,9% hoger dan het langjarig gemiddelde van 2007-2021 (254 soorten), bijna 50.000 waarnemingen en 1.012 unieke waarnemers was het een goed jaar. Het tweede jaar ooit qua soortenaantal, het tweede jaar ooit qua aantal waarnemers en het derde jaar ooit qua aantal ingevoerde waarnemingen.

Grote Pieper | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 10 oktober 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Helaas bleef het maar bij één nieuwe soort voor ons waarnemingsgebied (Woestijntapuit), die ook nog eens alleen door de ontdekker werd waargenomen en bovendien pas achteraf werd bevestigd. Een beetje zuur is het wel. In 2021 waren alle drie de nieuwe soorten ook alleen voor de ontdekkers weggelegd. Dat moet in 2023 toch echt eens anders! In fenologisch opzicht was 2022 een aardig jaar met twee voorjaarsrecords (Fitis en Rietzanger) en één evenaring van een voorjaarsrecord (Kleine Karekiet). Tegelijk waren er enkele soorten extreem laat in vergelijking met voorgaande jaren, zoals Oeverzwaluw en Boerenzwaluw.

Hopelijk wordt 2023 een leuk vogeljaar voor ons waarnemingsgebied, met nu eens een of meer nieuwe soorten waar iedereen van mee kan genieten. Eindelijk die Grijsze Wouw over Telpost Berkeheide die op tijd wordt doorgegeven en door anderen kan worden opgepikt boven Katwijk, een Iberische Tjiftjaf (nu een echte) in Panbos, Rijksdorp, Heerenschoolbos of Ridderpark, een Struikrietzanger in Guytendel in de Coepelduynen of een Veldrietzanger in de rozenbottels op De Puinhoop. Maar van een tweede Woestijntapuit worden we ook blij.

Bovenal is en blijft de oproep: ga vooral lekker naar buiten en gebruik ObsMapp of iObs om zoveel mogelijk waarnemingen in te voeren op katwijk.waarneming.nl! Dat wordt gewaardeerd, want zonder waarnemingen geen jaaroverzicht. Bezoek ook eens een telpost of ga mee met een excursie via het Natuurcentrum Katwijk. En stuur een berichtje als je twijfelt over een waarneming. De ervaren vogelaars staan je graag te woord. Ik sluit af met de woorden van onze oud-voorzitter Arjan van Egmond: 'tot in het veld!'

Klapekster | Coepelduynen, Katwijk aan Zee, 24 oktober 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

Kleine Alk | Telpost Savoy, Katwijk aan Zee, 20 november 2022 | THUIS SCHIPPER

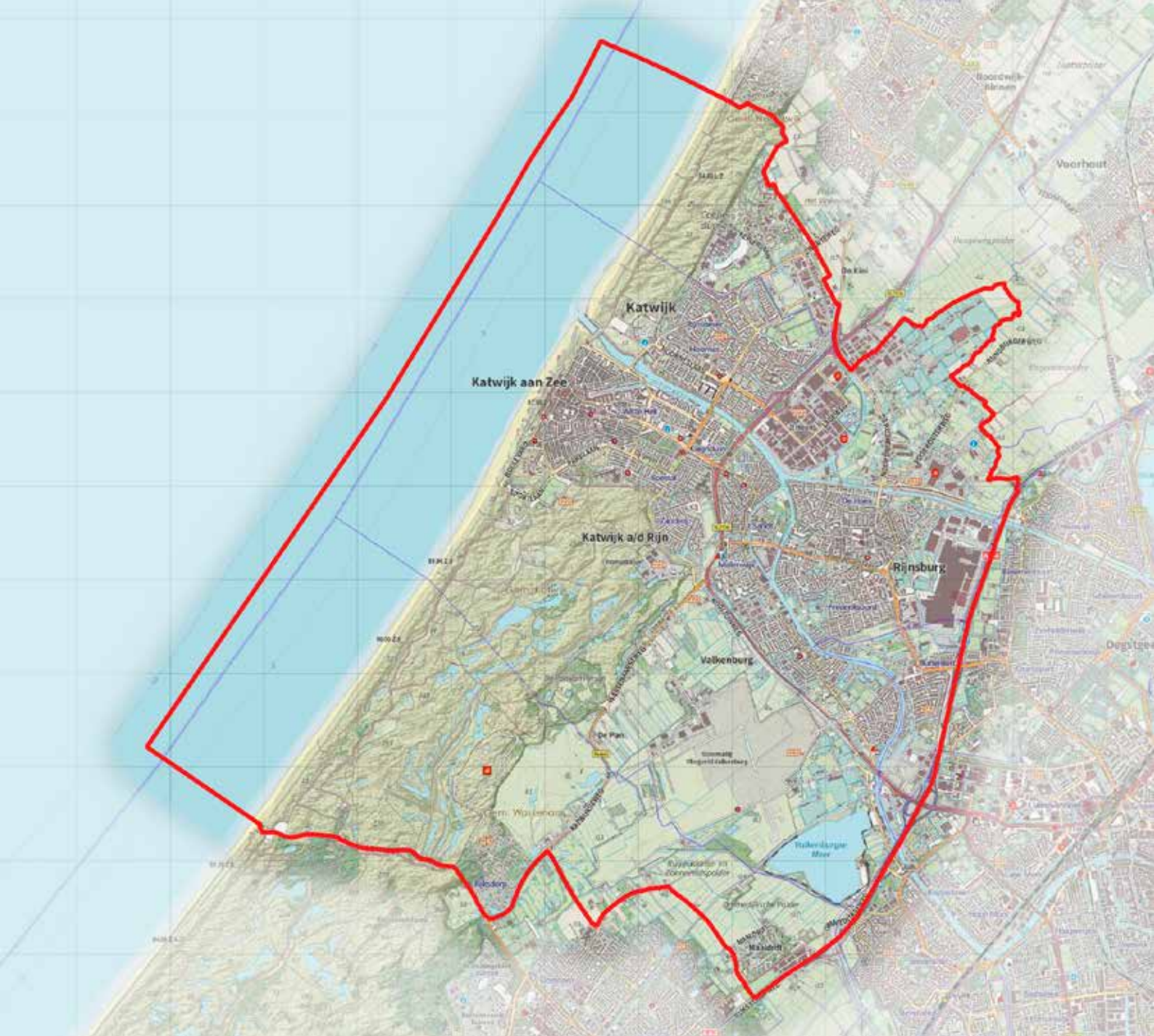

Slechtvalk | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 21 oktober 2022 | THIJS SCHIPPER

Kleine Mantelmeeuw *intermedius* met Noorse ring | strand Buitenwating, Katwijk aan Zee, 31 augustus 2022 | RENÉ VAN ROSSUM

[Het waarnemingsgebied van de Vogelclub Katwijk](#) | dat omsloten wordt door zowel gemeentegrenzen (met Noordwijk, Teylingen en Oegstgeest) als 'natuurlijke' grenzen (Berkheide, Coepelduynen en polders rond het voormalig vliegveld) en de A44 als praktische oostgrens.

[Ringmus](#) | Telpost De Puinhoop, Katwijk aan Zee, 19 oktober 2022 | THIJS SCHIPPER

Dit jaarverslag is mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van:

Peter
van
Santbrink

R!NGFOTOFOCUS.nl

Focus BV | Thomsonlaan 96 | 2565 JE Den Haag
De speciaalzaak voor en door vogelaars en natuurfotografen

Muzieklespraktijk Sjaak van Duijn

HOLLANDER
in wijnen

hollanderinwijnen.nl

**DUTCH
BIRDING**

International
journal on
Palearctic
birds

dutchbirding.nl

Puffin
dtp & fotografie

rené van rossum

opmaak & vormgeving
van uw drukwerk...
...ik vogel het voor u uit!

